

**MONITORING
EVROPSKÉ LEGISLATIVY –
PROSINEC 2004**

PETRA KUCHYŇKOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2005

OBSAH

EXECUTIVE SUMMARY	3	Návrh směrnice o nutriční hodnotě a obsahu potravin	17
I. ČÁST			
Monitoring konkrétní legislativy či legislativních programů, které jsou v současnosti na pořadu jednání evropských institucí – vybrané oblasti	11	Návrh směrnice stanovující minimální bezpečnostní standardy na pracovišti pro zamezení nebezpečí optické radiace	17
1.1 Hospodářský a sociální výbor	11	Návrh směrnice o rovném zacházení s muži a ženami v oblasti zaměstnanosti	18
Stanovisko k reformě cukerního pořádku	11	Směrnice o pracovní době, pozměňující dosud platnou směrnici 2003/88EC	18
		Směrnice o sezónních pracovnících	19
1.2 Komise	12	1.3.4 ENERGY, TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS COUNCIL	20
Rozhodnutí ve věci podezření na poskytnutí nedovolené státní pomoci podniku		Program bezpečného internetu Safer Plus	20
Třinecké železářny ze strany ČR	12	1.3.5 ENVIRONMENTAL COUNCIL	20
Rámcová pravidla upravující povinnost podnikatelské sféry informovat o nebezpečných výrobcích	12	Návrh směrnice o bateriích a akumulátorech	20
Schéma pro obchodování s emisemi v rámci EU	13	1.3.6 JUSTICE AND HOME AFFAIRS COUNCIL	21
Zpráva expertů o přeshraničním trhu s hypotékami	13	Evropský důkazní příkaz (EU Evidence Warrant)	21
1.3 Rada	14	Návrh rozhodnutí o povinnosti členských států navzájem se informovat o odsouzených a obviněných osobách	22
1.3.1 AGRICULTURE AND FISHERIES COUNCIL	14	Návrh rámcového rozhodnutí o zadržování a archivaci telekomunikačních dat	23
Návrh směrnice stanovující maximální limity zbytkových pesticidů, obsažených v produktech rostlinného a živočišného původu	14	II. ČÁST – PŘÍLOHA	
1.3.2 ECOFIN	15	Aktuální problémové oblasti spjaté s legislativní aktivitou či její intenzivní přípravou	25
Změny směrnice o přeshraničních fúzích	15	2.1 Evropská rada – nové předsednictví EU	25
1.3.3 EMPLOYMENT, HEALTH AND SOCIAL COUNCIL	16	2.2 Finance EU	26
Návrh směrnice o medikamentech k pediatrickému použití	16	2.3 Justice a vnitro	28
		2.4 Sociální politika a Lisabonská agenda	29

EXECUTIVE SUMMARY

I. ČÁST

Monitoring konkrétní legislativy či legislativních programů, které jsou v současnosti na pořadu jednání evropských institucí – vybrané oblasti

1.1 HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

Stanovisko k reformě cukerního pořádku

- Poslední plenární zasedání Hospodářského a sociálního výboru roku 2004, které se uskutečnilo 15. – 16. prosince 2004 bylo z hlediska ČR zajímavé tím, že na něm výbor přijal stanovisko k reformě cukerního pořádku, která se stane jedním z nejkontroverznějších témat společné zemědělské politiky roku 2005.
- Pro ČR, v níž reforma tak, jak ji navrhuje Komise přímo ohrožuje budoucnost produkce cukru a celý jeden sektor zemědělství, je podstatné, že i Hospodářský a sociální výbor se vyjádřil v tom smyslu, že návrh v podobě předkládané Komisí zachází příliš daleko. Problematické již je, zda bude mít toto vyjádření výboru nějaký vliv na podstatnější změny návrhu Komise, země, které vystupují proti návrhu by však každopádně mohly vzít stanovisko výboru jako jeden z podkladů pro tvrzení, že návrh reformy v této podobě má přímé negativní praktické důsledky na zemědělský sektor a zaměstnanost v řadě zemí.

1.2 KOMISE

Rozhodnutí ve věci podezření na poskytnutí nedovolené státní pomoci podniku Třinecké železárně z strany ČR

- 14. prosince vydala Komise v případě ČR konkrétní rozhodnutí týkající se povolení státní pomoci Třineckým železárnám.
- Obsah verdiktu
Komise shledala, že některé majetkové transakce probíhající mezi Třineckými železárnami a českým státem nemusí být v souladu s pravidly, které se v EU dotýkají státní pomoci firmám, a rozhodla, že podrobí kauzu Třineckých žele-

záren podrobnějšímu zkoumání a teprve na jeho základě by mohla peněžní převody na konto železáren z peněz českého státu povolit.

- Sporné body
Státní pomoc je v rámci vnitřního trhu a pravidel volné soutěže na základě platného smluvního práva (smlouva o ES revidovaná Nice) považována za nástroj deformující volnou konkurenci a tím pádem nad určitou hranici nepřijatelný, v konkrétním případě Třineckých železáren rozhodla Komise dále zkoumat, zda český stát nehodlá poskytnout nepovolenou státní pomoc v případě akvizice více než 10% podílu v ISPA Nová Huť, která patří Třineckým železárnám, českým státem, a prodeje emisních papírů Třineckých železáren zpět jejich vydavateli za 40% ceny.
- Rozhodnutí o Třineckých železárnách a ČR
Tato kauza může konkrétně ilustrovat, jakých kompetencí se český stát musel vzdát již při vstupu do EU podle stávajících smluvních pravidel (jejich další "zostření" nejen v tomto konkrétním případě přináší návrh Ústavy), z čistě liberálního hlediska může být taková snaha v pořádku, pokud by Komise nedeformovala tržní principy svého vnitřního trhu jinými přísně regulačními opatřeními, pozitivně lze však hodnotit to, že si Komise tímto způsobem všímá transakcí zatěžujících státní rozpočet a současně zajišťujících státu zvyšující se podíl v průmyslové sféře.

Rámcová pravidla upravující povinnost podnikatelské sféry informovat o nebezpečných výrobcích

- Komise vydala 16. prosince nová rámcová pravidla upravující povinnost podnikatelské sféry informovat o nebezpečných výrobcích.
- Obsah pravidel
Podle rámcových pravidel by provozovatelé měli povinnost upozorňovat příslušné úřady v daném členském státě na nebezpečnost produktů, které pomohli uvést na trh, nové principy ukládají především časové limity pro oznámení, příslušný úřad pak podle povahy rizika má rozhodnout o povaze svých požadavků vůči danému podnikatelskému subjektu (např. stažení daného produktu z oběhu).

- Směrnice a ČR
Opatření je podobně jako níže analyzovaná záležitost zbytkových pesticidů ve výrobcích organické povahy v souladu se stále větší snahou Komise přísněji upravovat normy a pravidla týkající se ochrany spotřebitelů, v tomto případě však lze hovořit o mnohem větší zátěži (především byrokratické), kladené na podnikatelskou sféru (v tomto případě především distributory).

Schéma pro obchodování s emisemi v rámci EU

- Komisař Dimas 15. prosince poprvé zveřejnil schéma pro obchodování s emisemi v rámci EU.
- Obsah plánu
Komise plánuje financovat registrační systém částkou 300 000 euro a dalších 560 000 euro věnovat do softwarového vybavení, evropské schéma obchodu s emisemi by mělo pokrývat více než 12 000 zařízení v rámci všech států EU-25, tato zařízení jsou odpovědná za produkci asi poloviny veškerého CO₂ v rámci EU, přičemž Komise stanovila parametry pro množství emisí, které může být z těchto sledovaných zařízení produkováno.
- Sporné body
Systém by měl fungovat tak, že zařízení, která produkují podlimitní množství emisí by mohla tuto svoji "výhodu" prodávat zařízením, která kritéria nesplňují, podpořilo by se tak používání pokročilých technologií, které zabraňují vzniku CO₂, protože zařízení, která je používají, by de facto dostávala peněžité bonus od výrobních zařízení, která takové technologie nepoužívají, systém obchodování s emisemi je však též často předmětem kritiky ekologických organizací.
- Z programu obchodování s emisemi jsou pro začátek vyřazeny ČR, Řecko, Polsko a Itálie, podle komisaře pro životní prostředí Dimase bylo na vině pozdní dodání národního plánu regulace emisí skleníkových plynů, na přesné podobě regulace se nemohlo dohodnout ministerstvo průmyslu a ministerstvo životního prostředí.

Zpráva expertů o přeshraničním trhu s hypotékami

- 13. prosince Komise zveřejnila zprávu expertů Forum Group on Mortgage Credit, skupiny expertů z okruhu zástupců průmyslu i spotřebitelů, kterou Komise ustavila v březnu 2003.
- Obsah Zprávy
Experti v ní navrhují řadu nových legislativních a nelegislativních opatření, která by měla podpořit celoevropský trh s hypotékami a nabídnout větší možnost výběru a lepší podmínky pro uzavírání hypoték klientům.

- Sporné body
Návrhy však mají většinou podobu protektivních a registračních opatření (týkají se ochrany spotřebitelů, registračních systémů), tedy regulačních norem, pozitivní bod představuje návrh na usnadnění přeshraničního uzavírání a uspokojování hypoték tak, že by mohly být financovány prostřednictvím kapitálových trhů, pozitivním příslibem může být to, že vytvoření skutečného trhu s hypotékami, který by měl přinést především jejich snadnější dostupnost klientům, si vzal za svůj cíl komisař pro jednotný trh McCreevy, který je znám svým spíše liberálním smýšlením.

1.3 RADA

1.3.1 Agriculture and Fisheries Council

Návrh směrnice stanovující maximální limity zbytkových pesticidů, obsažených v produktech rostlinného a živočišného původu

- Na zasedání 20. a 21. prosince Rada pro zemědělství diskutovala o směrnici, která má za cíl harmonizovat na evropské úrovni maximální zbytkové limity pesticidů, které mohou být obsaženy ve výrobcích rostlinného a živočišného původu.
- Legislativní pozadí
Pozměňovací návrhy ke směrnici přijal EP 15. prosince, očekává se přitom konečné přijetí směrnice v její celkové současné podobě, včetně pozměňovacích návrhů EP v prvních měsících roku 2005, Komise předpokládá, že práce na dílčích implementačních normách bude trvat přibližně 18 měsíců, pak by měla být nová směrnice plně aplikovatelná.
- Obsah směrnice
Cílem je, aby tyto parametry byly v budoucnu určovány pouze na evropské úrovni, aby tedy pravomoc "hlídat" zdravotní nezávadnost potravin z tohoto hlediska byla zcela vyňata z jakékoli kompetence národních států a převedena pouze do kompetence Komise a Evropského úřadu pro bezpečnost potravin.
- Sporné body
Nový komisař pro oblast zdraví a ochrany spotřebitele Kyprianou zdůrazňoval důležitost směrnice především z hlediska spotřebitele, který by tak měl být dostatečně chráněn a informován o složení a eventuelních škodlivých účincích potravin, a pozitiva pro obchodní výměnu v rámci vnitřního trhu EU, budou-li limity těchto látek

ve všech zemích zharmonizovány, na druhou stranu lze konstatovat, že směrnice je v souladu s výrazným trendem evropské legislativy posledních měsíců, který usiluje o stále výraznější regulaci a harmonizaci v oblasti ochrany spotřebitele.

- Směrnice a ČR

Vliv této směrnice na legislativní i praktickou situaci v rámci ČR jako členského státu je třeba hodnotit především z toho hlediska, že národní normy cizorodých látek v potravinách určovaly (a též sledovaly jejich dodržování) příslušné úřady jednotlivých členských států, což Komise považuje za překážku vnitřního trhu z hlediska volného pohybu zboží. EP potom spolu s Komisí vznik další takové evropské legislativy v oblasti ochrany spotřebitele a lidského zdraví podporuje.

1.3.2 EcoFin

Změny směrnice o přeshraničních fúzích

- Na zasedání EcoFin 7. prosince Rada přijala změny směrnice o přeshraničních fúzích, založené na návrhu Komise z října 2003

- Obsah změn

Změny se týkají pravidel zdanění firem a rozšiřují okruh společností, které mohou být podrobovány změnám daňových pravidel v případě přeshraničních fúzí, případně dalších kapitálových transferů v rámci firmy a zvýhodňují daňově v některých dílčích bodech evropskou obchodní společnost (např. při přesunu hlavního sídla do jiného členského státu)

- Sporné body

Změny by měly ulehčit fungování evropských obchodních společností, které mohou vznikat právě na bázi přeshraniční fúze, současně však v důležité daňové oblasti určitým způsobem zvýhodňují právě firmu, která splňuje pravidla vzniku a fungování evropské obchodní společnosti, což není příliš férové vůči běžným typům společností, fungujících na přeshraniční bázi.

- Změny směrnice a ČR

Členské státy ostražitě sledují snahy EU posunovat možnosti harmonizace zdaňování firem, a to především v souvislosti s rozšířením o 10 nových členských států, z nichž některé (liberální Pobaltí – především Estonsko, reformní Slovensko, ale též ČR) uplatňují nízké zdanění firem, což vyvolává u starších členů EU obavu z přesunu businessu na východ; legislativní dění na poli obchodních společností je proto třeba sledovat, podzim 2004 přinesl některé změny,

kteří mohou naznačovat, že v budoucnu hodlá EU uměle podporovat a zvýhodňovat v některých oblastech evropskou obchodní společnost na úkor jiných typů obchodních společností.

1.3.3 Employment, Health and Social Council

Návrh směrnice o medikamentech k pediatrickému použití

- Na zasedání Rady 7. prosince ministři vyslovili předběžný souhlas s návrhem směrnice o medikamentech k pediatrickému použití, před definitivním souhlasem ji však ještě postoupili ke zhodnocení expertům.

- Obsah návrhu

Návrh upravuje mimo jiné patentovou ochranu těchto léčiv a problematiku uvádění nových výrobků na trh, má se vztahovat na všechny léky ve stádiu vývoje a výzkumu (tedy ještě neautorizované), na léčiva již autorizovaná (u nich má dojít ke zpřísnění existujících pravidel), která jsou chráněna nikoli patentovým právem, ale jinými, méně striktními metodami ochrany práv duševního vlastnictví.

- Legislativní pozadí

Komise tento návrh směrnice představila v září 2004, návrh předběžně schválila na prosincovém zasedání Rada ministrů, čeká se na výsledek spulurozhodovací procedury EP a Rady, který by měl být oficiálně dotažen do konce na přelomu let 2006 a 2007.

- Sporné body

Na jedné straně má dojít ke zpřísnění standardů v citlivé oblasti léčiv používaných pro dětské pacienty, na druhé straně návrh klade především významné povinnosti na výrobce, tedy farmaceutický průmysl.

- Návrh a ČR

Z hlediska ČR tedy do určité míry platí podobné námitky jako v případě programu REACH, jde o zátěž na straně výrobců, kterou však lze v této specifické oblasti vnímat z hlediska spotřebitele jako legitimnější než u chemického průmyslu jako celku (v případě REACH), je velmi zajímavé sledovat tuto směrnici a hodnotit ji z hlediska nejnovějšího vývoje v rámci EU na poli práv duševního vlastnictví.

Návrh směrnice o nutriční hodnotě a obsahu potravin

- Jeden ze zajímavých bodů prosincového jednání Rady představovalo projednávání kontroverzní normy, která by se měla týkat označování potravin podle nutričního profilu pro informaci

spotřebitele, která by měla napomáhat zvýšení konzumace zdravých potravin tím, že na škodlivé potraviny budou zákazníci v rámci celé EU viditelně upozorňováni.

- **Legislativní pozadí**

Návrh směrnice o nutriční hodnotě potravin vydala Komise v červnu 2003, kontroverzní povahu dokládá i to, že se dočkal velkého množství pozměňovacích návrhů od EP (přes 660), což posunulo datum schvalování v Radě na konec roku 2004.

- **Sporné body**

Klíčovou otázkou je, do jaké míry má být zákazník a spotřebitel na úkor své svobody takto de facto proti své vůli "vychováván" a zda má EU právo angažovat se takovým způsobem v boji proti civilizační chorobám a obezitě.

- **Směrnice a ČR**

Z čistě liberálního hlediska je nepřijatelné, aby byla takto narušena svoboda výběru zákazníka, protichůdné hlasy zaznívají ale často především z řad lékařů a jejich expertních skupin.

Návrh směrnice stanovující minimální bezpečnostní standardy na pracovišti pro zamezení nebezpečí optické radiace

- Na jednání Rady 7. prosince se ministři členských zemí dohodli na předběžném souhlasu s návrhem směrnice stanovující minimální zdravotní a bezpečnostní standardy, které mají zamezit riziku optické radiace, jíž jsou vystaveni např. pracovníci s laserovými zařízeními.

- **Legislativní pozadí**

Po schválení Radou má o směrnici rozhodovat podle spolurozhodovací procedury EP, neočekávají se přitom závažnější potíže.

- **Obsah a význam směrnice**

Význam směrnice spočívá v tom, že její schválení představuje poslední část rozsáhlejšího balíku legislativních norem, které se týkají ochrany před působením škodlivých činitelů při práci (náleží k nim kontroverzní směrnice o ochraně před hlukem na pracovišti, před mechanickou vibrací, elektromagnetickým polem a elektromagnetickými vlnami).

- **Sporné body**

Směrnice se nesetkala s výraznějším odporem některého ze členských států ani žádné politické skupiny v rámci EP, lze ji považovat za normu, která je v souladu s širším trendem snahy o zpřísnování požadavků na bezpečnost při práci, harmonizaci standardů a jejich střežení na evropské úrovni, směrnice o ochraně před optickou radiací přesto bude nepřímo ovlivňovat

pracovníky v řadě profesí, přímo ovlivní výrobce těchto zařízení.

Návrh směrnice o rovném zacházení s muži a ženami v oblasti zaměstnanosti

- V případě směrnice, která se měla týkat především rovného nároku obou pohlaví na stejnou finanční odměnu v zaměstnání, se očekávalo na prosincovém zasedání Rady přijetí společného postoje Rady k návrhu Komise, který fakticky pozměňuje několik platných legislativních norem.

- **Obsah návrhu**

Jde vlastně o spojení několika směrnic do jednoho textu, jedná se o Směrnici o rovné mzdě (75/117/EEC), o rovném zacházení v oblasti přístupu k zaměstnání a kvalifikaci a o pracovních podmínkách (ve znění pozměněné směrnice 2002/73/EC), o rovném zacházení v oblasti bezpečnosti práce (ve znění pozměněné směrnice 96/97/EC) o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví (pozměněné znění 98/52/EC)

- **Sporné body**

Spojování více dílčích legislativních norem do jediné vždy představuje značně kontroverzní řešení, Komise tento postup (balíkové jednání) uplatňuje často, zejména tam, kde má čelit odporu proti určité normě ze strany některých členských států.

Směrnice o pracovní době, pozměňující dosud platnou směrnici 2003/88EC

- Na pořad jednání Rady 7. prosince se již podruhé během podzimu dostala další kontroverzní norma, směrnice o pracovní době, Rada pro otázky zaměstnanosti se na podobě navrhované Komisí nedokázala shodnout již na říjnovém jednání a nedospěla k závěru ani na zasedání prosincovém.

- **Obsah návrhu**

Směrnice měla významným způsobem zpřísnovat podmínky pro prodlužování pracovní doby nad maximálně povolenou hranici 48 hodin týdně a také prodlužovat referenční dobu, během níž je vypočítávána délka pracovní doby.

- **Sporné body**

Problémy vyvolávala především otázka délky pracovní doby, kontroverzní bylo též zavádění nově definovaných kategorií pracovní doby, vedle doby pracovní a mimopracovní též tzv. pohotovostní čas, během něhož sice není vykonávána vlastní práce, zaměstnanec však musí

bát přítomen na pracovišti (to se týká především některých zdravotnických profesí).

- Ministři členských zemí se neshodli především na podmínkách tzv. opt-outs, tedy možností individuálních dohod mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem prodloužit pracovní dobu nad povolených 48 hodin týdně, jak to umožňuje dosavadní směrnice z roku 1993, Komise (zastupovaná komisařem pro sociální politiku Špidlou) trvala pouze na patnáctiletém přechodném období, během něhož by měly možnosti uzavírání opt-outs být v EU zcela eliminovány.

• Návrh a ČR

Postup ČR v otázce této směrnice byl specifický a svědčil o nejednotnosti vládní koalice v otázkách sociální politiky, Směrnici v podobě, v jaké ji navrhla Komise původně zcela odmítl vicepremiér Jahn, během jednání Rady, na níž ČR zastupoval ministr Škromach, se však ČR postavila spíše na stranu zemí, které chtějí opt-outs vymýtit. ČR tak zaujala spíše odlišný postoj než řada nových členských států, kterým jde o zachování konkurenceschopnosti svého hospodářství.

Směrnice o sezónních pracovnících

- Další kontroverzní návrh, na němž se nedokázala Rada shodnout během podzimních jednání, se měl původně dostat na pořad těsně před závěrem roku 2004, 7. prosince v podobě směrnice o sezónních pracovnících, nakonec byl zástupci Nizozemí, coby předsednické země, na poslední chvíli stažen z jednání.
- Obsah směrnice
Má se jednat o to, aby sezónní pracovník požíval stejných práv jako běžný zaměstnanec, směrnice však vůbec nespecifikuje jak dlouho musí být sezónní pracovník zaměstnán, aby splňoval podmínky pro požívání plných práv stálého zaměstnance.
- Sporné body
Hlavními oponenty návrhu přitom byly některé členské státy, především Velká Británie, Německo, Irsko a Dánsko, které protestovaly proti tomu, že návrh směrnice zavádí v oblasti sezónní práce relativně významné změny, nespecifikuje však dostatečně pravidla pro jejich užívání.
- Návrh směrnice a ČR
Země, které proti návrhu protestovaly přitom představují většinou státy, které se stávají destinací osob přijíždějících na sezónní práce, a to především z východu (též z nových členských států EU), proto noví členové EU vesměs směrnici poskytující sezónním pracovníkům

plná práva běžných zaměstnanců uvítali, uznávali však vágní formulaci a to, že návrh v tomto směru představuje jednoduše špatně napsanou legislativu.

1.3.4 Energy, Transport and Telecommunications Council

Program bezpečného internetu Safer Plus

- Na zasedání Rady 9. prosince se ministři dohodli na novém programu bezpečného internetu, který by měl umožnit rodičům a učitelům, aby využívali možností zabezpečit své děti před vlivem ilegálního obsahu webových stránek.
- Obsah programu
- V praxi půjde spíše o určení, jaký obsah internetových zdrojů lze považovat za nebezpečný a hledání cest, jak proti němu zabezpečit uživatele.
- Sporné body
- Program je relativně nákladný, bylo na něj vyčleněno 45 mil. euro na tříleté období (od roku 2005 do roku 2008). Komise argumentuje tím, že internet se stal v poslední době jedním z nejvyužívanějších médií, které zejména v mladší generaci pomalu vytlačuje klasická informační média (tisk, televize), to interpretuje jako pobídka pro zapojení se do regulace v této oblasti.

1.3.5 Environmental Council

Návrh směrnice o bateriích a akumulátorech

- Rada pro životní prostředí na svém zasedání 20. prosince schválila návrh nové směrnice upravující maximální přípustný obsah škodlivých látek v bateriích a akumulátorech.
- Obsah směrnice
Šlo především o zákaz používání niklo-kadmiových baterií, který vyvolával mezi členskými státy určité kontroverze, na jednání Rady se nakonec dostal kompromisní návrh nizozemského předsednictví na to, aby zákaz užívání těchto baterií byl pouze částečný, měl by se týkat pouze přenosných baterií, nikoli pevných akumulátorů a baterií používaných např. v lékařských přístrojích, členské státy mají dvouleté přechodné období na implementaci této směrnice do své legislativy.
- Sporné body
Komise na rozdíl od kompromisního přístupu Rady prosazovala svůj původní návrh, který měl za cíl striktní zásahy do výroby a trhu s elektrickými spotřebiči, které využívají energii z niklo-

-kadminových baterií. Komise prosazovala úplný zákaz obchodování s některými bateriemi a akumulátory a to, aby sběr použitých baterií byl povinný a monitorovatelný.

- Směrnice a ČR

ČR spolu s Polskem, Maltou, Lotyšskem, Kypr, Maďarskem, Francií, Velkou Británií, Irskem, Itálií, Německem a Portugalskem podpořila kompromisní návrh nizozemského předsednictví, který změkčoval striktní regulační požadavky Komise a dával členským státům pro implementaci normy delší přechodná období.

1.3.6 Justice and Home Affairs Council

Evropský důkazní příkaz (EU Evidence Warrant)

- Další projednávanou kontroverzní legislativní normu na poli policejní spolupráce a sblížení trestního práva po evropském zatykači představuje tzv. EU Evidence Warrant, který de facto představuje celoevropskou platnost povolení, umožňujícího policii a vyšetřovacím orgánům získávat důkazy v dané kauze napříč hranicemi členských států. Diskutovalo se o něm na zasedání Rady pro justici a vnějškové věci 2. prosince.
- Obsah normy
- Podobně jako v případě evropského zatykače, který znamená to, že příkaz k zadržení určité osoby v jedné zemi by měl bez dalšího platit i v dalším členském státě, což umožňuje stíhat podezřelé osoby napříč hranicemi členských států, nová norma by umožňovala, aby na základě povolení vydaného v jednom členském státě bylo možné zadržovat a získávat jako důkazy doličné předměty od jiného členského státu, pokud by byly vyvezeny za hranice státu, v němž bylo toto povolení pro policii a vyšetřovací orgány vydáno.
- Sporné body
- Opět jako v případě eurozatykače jde o velmi kontroverzní normu, členské státy, které se domnívají, že jde o velký zásah do suverénních postupů vlastní policie a vyšetřovacích orgánů i do jejich trestního práva jako takového s přijetím této celoevropské závazné normy, která by de facto vytvářela pro členské státy povinnost poskytovat si navzájem důkazy při vyšetřování, nesouhlasí. Problematické je také to, zda vůbec na celoevropské úrovni, ale i na úrovni jednotlivých členských států existuje právní báze pro uplatňování takové praxe v postupech soudních a policejních orgánů.
- EU Evidence Warrant a ČR
- Evropský důkazní příkaz lze z hlediska ČR hodnotit jako další legislativní nástroj, který si

de facto vynucuje postupné sblížení právních řádů členských států v oblasti trestního i občanského práva. Dle hodnocení právních expertů je velmi reálná situace, že po přijetí evropského důkazního příkazu by policejní složky jednoho státu mohly např. vykonat násilnou domovní prohlídku u podezřelé osoby v jiném členském státě, a to i v takovém případě, na něj se v tomto jiném členském státě podle jeho platného právního řádu povoleno k domovní prohlídce nevztahuje.

- Evropský důkazní příkaz vyžaduje jednomyslné schválení ze strany všech členských států, zástupci Nizozemí, které předsedalo EU do konce roku 2004 konstatovali, že dosáhnout dohody do konce roku 2005, jak je plánováno, bude obtížné, ale nikoli nerealistické

Návrh rozhodnutí o povinnosti členských států navzájem se informovat o odsouzených a obviněných osobách

- Předmětem jednání prosincové Rady ministrů se stala i povinnost členských států automaticky se navzájem uvědomovat pokud by jeden stát v soudním procesu odsoudil příslušníka státu jiného, ale též o tom, je-li příslušník jednoho státu v jiném státě pouze obviněn z trestného činu.
- Legislativní pozadí
Návrh rozhodnutí byl vydán Komisí 14. října 2004, po přijetí na zasedání Rady 2. prosince se předpokládá jeho implementace do trestního práva jednotlivých členských států do 30. června 2005, již od roku 1959 přitom platí evropská konvence o vzájemné spolupráci v trestních
- Sporné body
Normu lze hodnotit pozitivně, vezmeme-li v úvahu, že je tak členský stát informován o soudech vlastních občanů, proti nimž bylo zahájeno trestní řízení ve státě jiném, na druhé straně rozhodnutí též usnadňuje členským státům vést trestní řízení proti občanům státu jiného, protože soudní orgány mají v takovém případě právo žádat po mateřském státu obviněného trestní rejstřík.
- Návrh rozhodnutí z pohledu ČR
Z pohledu ČR jako členského státu lze normu hodnotit především z toho hlediska, že povinnosti z ní vyplývající de facto zavazují pouze stát, z něhož obviněná osoba pochází, oprávnění jsou pak na straně státu, v němž je trestní řízení vedeno. Implementace tohoto rozhodnutí do českého právního řádu je usnadněna konvencí z roku 1959, na niž se návrh odvolává, alarmující však je, že Komise odmítá zůstat pouze u tohoto

relativně užitečného nástroje usnadňujícího průběh vyšetřování trestných činů.

Návrh rámcového rozhodnutí o zadržování a archivaci telekomunikačních dat

- Rada 2. prosince projednávala návrh rámcového rozhodnutí, které vyžaduje, aby telekomunikační firmy zadržovaly a archivovaly zachycená data a mohly je poskytovat policii v případě vyšetřování.
- Obsah návrhu
- Mělo by se jednat o data pocházející z veškerých telekomunikačních služeb (pevná linka, mobilní telefon, SMS zprávy, e-mail), operátoři by měli povinnost zadržovat a poskytovat policii z kteréhokoli členského státu údaje o tom, z kterého přístroje, kdy a po jak dlouhou dobu byl hovor uskutečněn či zpráva odeslána, neměl by být tímto způsobem archivován obsah zpráv.
- Snahou je sjednotit pravidla pro takové sledování a zadržování dat v různých členských státech a umožnit jejich vzájemné sdílení a příslušnost při vyšetřování trestných činů přesahujících hranice daného členského státu, návrh je iniciativou dvou členských států (Velké Británie, Irsko), které však navrhuje, aby některé členské státy měly možnost uplatňovat výjimku s ohledem na normy svých trestních řádů.
- Sporné body
Otázka potenciální harmonizace trestního práva, pravidel vyšetřování a policejních postupů na evropské úrovni přitom představuje relativně kontroverzní téma, které se dostává do popředí opět nejen v souvislosti se snahou více harmonizovat a integrovat oblast, v níž dosud na základě smluvního práva dominovala klíčová kompetence členských států, ale též v souvislosti s návrhem Ústavy, která počítá s větší spoluprací členských států a harmonizací jejich právních norem i v této oblasti.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

Aktuální problémové oblasti spjaté s legislativní aktivitou či její intenzivní přípravou

2.1 EVROPSKÁ RADA – NOVÉ PŘEDSEDNICTVÍ EU

- Na zasedání Evropské rady 14. – 16. prosince byl prezentován obecný půlroční legislativní program nové předsednické země, Lucemburska,

zajímavé přitom je, že Lucembursko plánuje během svého půlročního předsednictví priority úzce koordinovat s následující předsednickou zemí, Velkou Británií, která by měla EU předsedat v druhé polovině roku 2005.

- Lucembursko a Velká Británie hodlají jako své priority prosazovat uvedení cílů Lisabonské agendy do praxe a dokončení jednání o nové finanční perspektivě.
- Na prosincovém zasedání Evropské rady byl představen harmonogram předsednictví na následující roky, první novou členskou zemí, která bude předsedat EU má být Slovinsko, druhou pak Česká republika, která bude EU předsedat v roce 2009.

2.2 FINANCE EU

- Prosincovým problémům s evropskými financemi dominovala podezření Komise na to, že některé státy nekale pracují se statistikami svých hospodářských údajů, tedy zejména že zamlčují informace o deficitech svých veřejných financí, Komise v tomto smyslu obvinila částečně Itálii a zejména Řecko, které falšovalo záměrně své statistiky tak, aby nevzniklo podezření, že stát porušuje podmínky Paktu růstu a stability.
- Alarmující v souvislosti s měnou euro jsou přitom další zprávy potvrzující to, že v eurozóně dochází ke zpomalování hospodářského růstu, podle zprávy, kterou vydal 2. prosince prezident Evropské centrální banky Trichet, bylo nutno poopravit původní prognózy o hospodářském růstu eurozóny a počítat s růstem menším.
- Prosincové zasedání EcoFin bylo potom především ve znamení diskusí o nové finanční perspektivě pro roky 2007-2013. Očekává se, že na finanční perspektivě se odrazí závěry zasedání Evropské rady z konce roku 2004, která se rozhodla otevřít v roce 2005 přístupové rozhovory s Tureckem a připravit během roku 2005 podpis přístupových smluv s Rumunskem a Bulharskem.

2.3 JUSTICE A VNITRO

- 2. prosince se uskutečnilo jednání Rady pro otázky justice a vnitra, dominantní téma představovala vedle již zmíněných konkrétních legislativních návrhů problematika mezinárodního terorismu, byla projednávána série zpráv o boji proti terorismu, jeho financování a možnosti adekvátních odpovědí na teroristické akty, anti-

-teroristický akční plán a evaluace dosavadních možností a schopností jednotlivých členských států využívat vzájemně pro boj s terorismem technické a právní kapacity jiných členských států.

- Tematika sblížení trestních řádů a policejních postupů jednotlivých členských států za účelem boje proti terorismu dominovala i jednání Evropské rady 16. a 17. prosince.
- V souvislosti s otázkou boje proti terorismu byla na zasedání Rady pro justici a vnitra přijata revize rozhodnutí Rady č. 48/JHA z roku 2003 o vzájemném sdílení dat týkajících se vyšetřování teroristických činů mezi členskými státy. Nová verze vyžaduje, aby údaje týkající se vyšetřování teroristických činů byly sdíleny nejen mezi členskými státy, ale aby je členské státy měly povinnost sdílet též s nadnárodními tělesy, určenými pro spolupráci justičních a policejních orgánů na evropské úrovni, Europolem a Eurojustem.
- V oblasti transferu a sdílení dat pak byl dalším důležitým legislativním počinem Rady návrh společného postojů k vzájemnému předávání policejních dat o ztracených či ukradených pasech do společné databáze Interpolu, jde vlastně o jakousi přípravu na fungování Schengenského informačního systému II, pomocí něhož by měla být tato data mezi policejními útvary jednotlivých členských států sdílena a vyměňována.
- Rada pro oblast justice a vnitra se v prosinci sešla ještě těsně před Vánoci a na zasedání 21. prosince formálně udělila jednomyslný souhlas tomu, aby tvorba legislativy týkající se ilegální imigrace, vnitřních a vnějších pohraničních kontrol, společného postupu při vyrovnávání se s uprchlickými vlnami a pohybu neevropských státních příslušníků v rámci EU, spadala od 1. ledna 2005 pod spolurozhodovací proceduru a pod mechanismus hlasování kvalifikovanou většinou. Šlo v podstatě pouze o formální souhlas, Evropská rada se dohodla na „komunitarizaci“ těchto oblastí již na jednání v listopadu 2004.

2.4 SOCIÁLNÍ POLITIKA A LISABONSKÁ AGENDA

- K nejvýznamnějším oblastem, v nichž těsně před skončením roku 2004 vyvíjela EU horečnou legislativní aktivitu náležela kontroverzní oblast sociální politiky, vývoj sekundární legislativy v poslední době jak pokud jde o sociální, tak i pokud jde o zdravotní politiku přitom stále více směřuje k rozšiřování dílčích oblastí, v nichž chce EU určovat harmonizační a jednotná pravidla na celoevropské úrovni.
- V rámci Lisabonské agendy, která často stojí v pozadí zvýšené regulační a harmonizační legislativní aktivity EU Rada pro otázky zaměstnanosti, zdraví a sociální politiky v prosinci projednávala např. novou Agendu sociální politiky pro nadcházející období, připravenou ještě nizozemským předsednictvím, které v prosinci 2004 po půl roce končilo.
- Na zasedání Rady se také ministři sociálních věcí 7. prosince shodli na tom, že v rámci naplňování cílů Lisabonské agendy má být posilován vedle ekonomického a trvale udržitelného růstu právě sociální rozměr agendy, to lze přeložit jako snahu o zvýšenou legislativní aktivitu a evropskou harmonizaci na tomto poli, které by dle platných smluv mělo stále ještě zůstat spíše v agendě národních států.
- Pokud jde o dílčí dlouhodobé legislativní a politické programy projednávané v rámci zasedání sociální Rady, jednalo se např. o každoroční evaluaci závěrů pokud jde o vývoj míry sexuálního obtěžování a porušování lidských práv na pracovišti, směrodatnost ukazatelů, podle nichž jsou tyto závěry sestavovány je však relativně sporná (počet zaměstnanců, kteří hlásí výskyt takového jednání na pracovišti v rámci členských států, počet soukromých firem a státních podniků, které podnikají blíže nespecifikované preventivní akce v tomto směru atd.)

I. ČÁST

MONITORING KONKRÉTNÍ LEGISLATIVY ČI LEGISLATIVNÍCH PROGRAMŮ, KTERÉ JSOU V SOUČASNOSTI NA POŘADU JEDNÁNÍ EVROPSKÝCH INSTITUCÍ – VYBRANÉ OBLASTI

1.1 HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

Stanovisko
k reformě cukerního pořádku

Poslední plenární zasedání Hospodářského a sociálního výboru roku 2004, které se uskutečnilo 15. – 16. prosince 2004 bylo z hlediska ČR zajímavé tím, že na něm výbor přijal stanovisko k reformě cukerního pořádku.

Tato reforma se stane zřejmě jedním z nejkontroverznějších témat společné zemědělské politiky roku 2005. Navzdory proklamované snaze vyjít vstříc požadavkům WTO na liberalizaci cenové i co do produkčních kvót silně deformovaného evropského trhu s cukrem i zájmům spotřebitelů na postupné snižování referenční i tržní ceny cukru, která v EU vysoce převyšuje cenu světovou, dotýká se návrh prosazovaný Komisí radikálně především produkčních kvót a zejména jejich „přerozdělování“ napříč členskými státy.

Sporné body

Podpora tzv. konkurenceschopných zemí, k nimž patří největší producenti cukru z řad bývalé EU-15, v současném nastavení kvót asymetricky likviduje výrobu cukru v řadě nových členských zemí a koncentruje ji ve svém důsledku do tzv. konkurenceschopných států, což kritizuje i stanovisko výboru.

Nutno zdůraznit, že výbor již pracoval s pozměněnou verzí původního návrhu z července 2004, Komise však tento svůj původní návrh pozměnila z hlediska liberalizace v tom nejméně vhodném bodě. Hodlá totiž v předpokládaném časovém horizontu snížit referenční cenu cukru v EU nikoli o původně předpokládaných téměř 40%, ale pouze o 25%. Jedinou inovací Komise je tedy změna, která přihorší spotřebitelům a nijak se nedotkne asymetrického nastavení kvót vůči zemědělcům a producentům v nových členských státech. Vychází naopak

vstříc producentům a zemědělcům ve státech tzv. konkurenceschopných, protože bude pomaleji a méně klesat cena cukru, kterou při výkupu producenti obdrží a tím pádem i cena tržní. Co z toho vyplývá: Původně nejpozitivnější bod sporné reformy, tedy pokles deformované ceny cukru uvnitř EU, byl po zásazích Komise silně omezen, EU se rozhodla nadále podporovat nejvíce deformující mechanismy tržního řádu této plodiny v rámci CAP, mezi něž patří především snaha nadhodnocovat referenční cenu, tedy částku, kterou obdrží za cukr producenti a která je (a zůstane) výrazně vyšší než cena světová. Pro spotřebitele to bude mít ten důsledek, že slibovaný pokles tržní ceny cukru v EU ve čtyřletém horizontu nebude tak dramatický, jak bylo slibováno. V otázce slučování a plošného snižování výrobní a vývozní kvóty se nic nezmění, pro producenty nových členských zemí s nižšími dotovanými výrobními a vývozními kvótami zůstane tedy situace stále stejně nevýhodná. Na základě inovací Komise se tak zlepšit pouze situace producentů a zemědělců v tzv. konkurenceschopných zemích (Německo, Francie).

Stanovisko výboru a ČR

Pro ČR, v níž reforma tak, jak ji navrhuje Komise přímo ohrožuje budoucnost produkce cukru a celý jeden sektor zemědělství, je podstatné, že i Hospodářský a sociální výbor se vyjádřil v tom smyslu, že návrh v podobě předkládané Komisí zachází příliš daleko.

Problematické již je, zda bude mít toto vyjádření výboru nějaký vliv na podstatnější změny návrhu Komise. Země, které vystupují proti návrhu by však každopádně mohly vzít stanovisko výboru jako jeden z podkladů pro tvrzení, že návrh reformy v této podobě má přímé negativní praktické důsledky na zemědělský sektor a zaměstnanost v řadě zemí. První zasedání Rady pro zemědělství a rybolov v roce 2005 se uskuteční 24. ledna, přičemž se očekává, že budou projednávány sporné otázky v oblasti zemědělství, jež již neřešilo poslední zasedání roku 2004 20. a 21. prosince (včetně cukerní reformy).

1.2 KOMISE

Rozhodnutí ve věci podezření na poskytnutí nedovolené státní pomoci podniku Třinecké železárny ze strany ČR

14. prosince vydala Komise v případě ČR konkrétní rozhodnutí týkající se povolení státní pomoci Třineckým železárnám.

Obsah verdiktu

Komise shledala, že některé majetkové transakce probíhající mezi Třineckými železárnami a českým státem nemusí být v souladu s pravidly, které se v EU dotýkají státní pomoci firmám.

Rozhodla se proto, že podrobí kauzu Třineckých železáren podrobnějšímu zkoumání a teprve na jeho základě by mohla peněžní převody na konto železáren z peněz českého státu povolit.

Sporné body

Státní pomoc je v rámci vnitřního trhu a pravidel volné soutěže na základě platného smluvního práva (smlouva o ES revidovaná Nice) považována za nástroj deformující volnou konkurenci a tím pádem nad určitou hranici nepřijatelný.

V konkrétním případě Třineckých železáren rozhodla Komise dále zkoumat, zda český stát nehodlá poskytnout nepovolenou státní pomoc v případě akvizice více než 10% podílu v ISPA Nová Huť, která patří Třineckým železárnám, českým státem, a prodeje emisních papírů Třineckých železáren zpět jejich vydavatelům za 40% ceny. Podle zjištění Komise cena, kterou český stát zaplatil za podíl v ISPA Nová Huť tržní cenu převyšovala, takže šlo de facto o finanční pomoc vlastníkovému ISPA Nová Huť, Třineckým železárnám. Česká vláda prezentuje transakce, které proběhly v případě Třineckých železáren jako příspěvek na restrukturalizaci tohoto podniku, dle Komise však každý takový příspěvek musí být v souladu s národním restrukturalizačním programem, který je součástí Protokolu č. 2 přiloženého k Přístupové smlouvě. Dle Komise nesmí být státní pomoc poskytována společností, které v tomto protokolu explicitně nefigurují (právě Třinecké železárny). O kompetencích Komise z hlediska státní pomoci firmám, poskytované jednotlivými členy EU, přitom hovoří i návrh Ústavy, který zpřisňuje kompetence Komise v této oblasti. Podle něj členské státy musí oznamovat Komisi rozhodnutí udělovat státní pomoc firmám a Komise musí s takovým krokem vyjádřit souhlas.

Rozhodnutí o Třineckých železárnách a ČR

Tato kauza může konkrétně ilustrovat, jakých kompetencí se český stát musel vzdát již při vstupu do EU podle stávajících smluvních pravidel (jejich další "zostření" nejen v tomto konkrétním případě přináší návrh Ústavy).

Pokud by bylo zjištěno, že stát odkoupil podíl v ISPA za netržní cenu a že převod cenných papírů zpět na železárny za 40% ceny, koncipovaný jako státní pomoc určená na zvyšování kvalifikace pracovníků, nebyly v souladu s pravidly pro poskytování státní pomoci, měla by Komise právo požadovat navrácení pomoci i s příslušnými úroky. Pokud bychom měli zhodnotit takové jednání, lze konstatovat, že Komise se snaží na jedné straně hlídat, aby nedocházelo k deformaci rovných pravidel soutěže na volném trhu, snaží se proto zabránovat jednotlivým zemím, aby finančně zvýhodňovaly své podniky, nota bene z vlastních rozpočtů. Z čistě liberálního hlediska může být taková snaha v pořádku, pokud by Komise nedeformovala tržní principy svého vnitřního trhu jinými přísně regulačními opatřeními. Pozitivně lze však hodnotit to, že si Komise tímto způsobem všímá transakcí zatěžujících státní rozpočet a současně zajišťujících státu zvyšující se podíl v průmyslové sféře. Je třeba vzít v této souvislosti v úvahu, že k úspěšné restrukturalizaci Třineckých železáren došlo bez podpory státu (!) již během 90. let v souvislosti s jejich privatizací.

Rámcová pravidla upravující povinnost podnikatelské sféry informovat o nebezpečných výrobcích

Komise vydala 16. prosince nová rámcová pravidla upravující povinnost podnikatelské sféry informovat o nebezpečných výrobcích.

Obsah pravidel

Podle rámcových pravidel by provozovatelé měli povinnost upozorňovat příslušné úřady v daném členském státě na nebezpečnost produktů, které pomohli uvést na trh.

Tuto povinnost jim ukládá již od ledna 2005 platná Směrnice o obecných principech bezpečnosti produktů (IP/04/53). Nové principy ale ukládají především časové limity pro oznámení, příslušný úřad pak podle povahy rizika má rozhodnout o povaze svých požadavků vůči danému podnikatelskému subjektu (např. stažení daného produktu z oběhu). Členský stát pak může (i když toto není explicitně definováno jako jeho povinnost) zpravit Komisi o nebezpečnosti produktů, které jsou obchodovány ve více státech EU a informovat ji o možném riziku.

Směrnice a ČR

Opatření je podobně jako níže analyzovaná záležitost zbytkových pesticidů ve výrobcích organické povahy v souladu se stále větší snahou Komise přísněji upravovat normy a pravidla týkající se ochrany spotřebitelů. V tomto případě však lze hovořit především o byrokratické zátěži, kladené na podnikatelskou sféru (v tomto případě především na distributory).

Schéma pro obchodování s emisemi v rámci EU

Komisař Dimas 15. prosince poprvé zveřejnil schéma pro obchodování s emisemi v rámci EU. 21. prosince pak Komise schválila směrnici potřebnou pro realizaci a spuštění programu obchodování s emisemi, která upravuje elektronický registrační systém vlastníků emisních povolenek.

Dimas zveřejnil evropský plán na obchodování s emisemi na každoroční Konferenci o změnách klimatu, kterou pořádá OSN a které se účastní ministři životního prostředí různých zemí světa, plán obchodování s emisemi v rámci EU má být prvním takovým plánem v rámci plánovaného celosvětového mezinárodního obchodu s emisemi. Tato aktivita EU je namířena k plnění závazků Kjótského protokolu, v rámci nichž by EU chtěla od roku 2005 finančně pomáhat také rozvojovým zemím v podnikání opatření, která by zabraňovala klimatickým změnám. EU by ráda uvedla systém obchodování s emisemi do provozu v lednu 2005. Registr by měl být napojen na registrační systém provozovaný Sekretariátem OSN, komisař Dimas zdůraznil, že systém obchodování s emisemi by měl být v souladu s mechanismy flexibility, které jsou součástí Kjótského protokolu.

Obsah plánu

Komise mimo jiné plánuje financovat registrační systém částkou 300 000 euro a dalších 560 000 euro věnovat do softwarového vybavení.

Evropské schéma obchodu s emisemi by mělo pokrývat více než 12 000 zařízení v rámci všech států EU-25, tato zařízení jsou odpovědná za produkci asi poloviny veškerého CO₂ v rámci EU, přičemž Komise stanovila parametry pro množství emisí, které může být z těchto sledovaných zařízení produkováno. Elektronické registrační zařízení má zároveň umožňovat finanční převody mezi bankovními účty jednotlivých producentů v rámci obchodu s emisemi. Prezentované schéma obchodování s emisemi by mělo fungovat pro období 2005-2007

Sporné body

Systém by měl fungovat tak, že zařízení, která produkují podlimitní množství emisí by mohla tuto svoji "výhodu" prodávat zařízením, která kritéria nesplňují.

Podpořilo by se tak používání pokročilých technologií, které zabraňují vzniku CO₂, protože zařízení, která je používají, by de facto dostávala peněžité bonus od výrobních zařízení, která takové technologie nepoužívají. Systém obchodování s emisemi je však též často předmětem kritiky ekologických organizací, které poukazují na to, že má určitý (avšak dosud neproěřený a nevyzkoušený) potenciál zlepšování situace pokud jde o emise CO₂ v globálním, nikoli však již v lokálním měřítku.

Program obchodování s emisemi a ČR

Z programu obchodování s emisemi jsou pro začátek vyřazeny ČR, Řecko, Polsko a Itálie.

Podle komisaře pro životní prostředí Dimase bylo na vině pozdní dodání národního plánu regulace emisí skleníkových plynů, na přesné podobě regulace se nemohlo dohodnout ministerstvo průmyslu a ministerstvo životního prostředí. Předmětem sporu ministerstev byl rozsah tzv. emisních povolenek, kterými se má ve schématu obchodu s emisemi operovat. Ministerstvo životního prostředí, podporované ekologickými organizacemi nesouhlasilo s množstvím emisí, které v rámci povolenek, jež mají být poskytovány jednotlivým podnikům, chtělo vydat ministerstvo průmyslu. Vynětí ČR ze schématu však zřejmě nebude platit po celý rok, prakticky se čeká na to, až bude moci být distribuce povolenek zahájena, Směrnice přímo hovoří o tom, že podniky jednotlivých zemí by měly dostat povolenky do konce února 2005. V případě ČR vyvolávala kauza obchodu s emisemi ještě kontroverzi legislativní, ČR totiž dlouho chyběl platný právní rámec pro obchodování s emisemi. Přesto se se zapojením ČR do schématu počítá. Kritické hlasy mířící proti schématu z opačných nežli ekologických pozic často zdůrazňují, že tyto de facto ekologické „poplatky“ určitým způsobem zdeformují konkurenci na poli průmyslu, pro české podniky to znamená investici do zařízení zabraňujících úniku emisí. Pozitivní dopad fungování schématu z ekologického hlediska (má-li „výměnný obchod“ pokrývat celé území EU) ještě nebyl v praxi ověřen, jak bylo zdůrazněno.

Zpráva expertů o přeshraničním trhu s hypotékami

13. prosince Komise zveřejnila zprávu expertů Forum Group on Mortgage Credit, skupiny expertů

z okruhu zástupců průmyslu i spotřebitelů, kterou Komise ustavila v březnu 2003.

Obsah Zprávy

Experti v ní navrhuji řadu nových legislativních a nelegislativních opatření, která by měla podpořit celoevropský trh s hypotékami a nabídnout větší možnost výběru a lepší podmínky pro uzavírání hypoték klientům.

Sporné body

Návrhy mají většinou podobu protektivních a registračních opatření (týkají se ochrany spotřebitelů, registračních systémů), tedy regulačních norem.

Pozitivní bod představuje návrh na usnadnění přeshraničního uzavírání a uspokojování hypoték tak, že by mohly být financovány prostřednictvím kapitálových trhů, pozitivním příslibem může být to, že vytvoření skutečného trhu s hypotékami, který by měl přinést především jejich snadnější dostupnost klientům, si vzal za svůj cíl komisař pro jednotný trh McCreevy, který je znám svým spíše liberálním smýšlením. McCreevy přitom zdůrazňoval, že hypotéky tvoří nejvýznamnější podíl všech půjček, které spotřebitelé uzavírají, jen malý podíl však mezi nimi mají hypotéky na nemovitosti ležící v jiném členském státě, než z kterého pochází spotřebitel. McCreevy přitom naznačil, že mu vytvoření efektivního volného trhu v této oblasti leží na srdci. Chce se proto zasadit o odstraňování překážek právního typu, především pokud jde o rozdílný stupeň ochrany spotřebitele v jednotlivých členských státech, který náleží k významným příčinám existujících odlišných podmínek, za nichž jsou hypotéky v členských státech poskytovány.

Zpráva a ČR

Ve vztahu k ČR lze zatím možnost usnadnění podmínek pro získávání hypoték v jiných členských státech hodnotit z podobného hlediska jako možnost volného pohybu osob a pracovních sil v rámci vnitřního trhu EU, kterou (pro některé nové členy včetně ČR zatím omezeně) přinesl samotný vstup do EU. Podobně jako po vstupu do EU nenastal ze strany ČR „lavinovitý úprk“ pracovních sil do států, které neuplatnily restriktivní přechodná období pro zcela volný pohyb pracovních sil v rámci vnitřního trhu EU, jak se toho obávali jiní členové původní EU-15, nelze ani hovořit o tom, že by z hlediska kupní síly obyvatelstva ČR, jiných ekonomických a dalších faktorů přinesla možná liberalizace trhu s hypotékami boom zájmu o přestěhování a koupi nemovitostí v jiných členských státech. V dlouhodobém horizontu lze však hovořit o tom, že pokud by vytvo-

ření trhu s hypotékami mělo skutečně liberalizační a méně regulační charakter, šlo by i z hlediska nových členských států jistě o pozitivní krok. Na druhé straně, jak již bylo podotknuto, záleží v tomto bodě velmi na ekonomických možnostech a kupní síle obyvatelstva toho kterého státu, usnadnění získávání hypoték napříč EU by znamenalo samozřejmě i z druhé strany usnadnění možnosti pro cizí státní příslušníky nakupovat nemovitosti v ČR. Na druhé straně hypotéka představuje určitý dlouhodobý finančně právní závazek, z tohoto hlediska je tedy obava méně na místě než v případě přímého nákupu nemovitosti.

1.3 RADA

1.3.1 Agriculture and Fisheries Council

Návrh směrnice stanovující maximální limity zbytkových pesticidů, obsažených v produktech rostlinného a živočišného původu

Na zasedání 20. a 21. prosince Rada pro zemědělství diskutovala o směrnici, která má za cíl harmonizovat na evropské úrovni maximální zbytkové limity pesticidů, které mohou být obsaženy ve výrobcích rostlinného a živočišného původu.

Legislativní pozadí

Pozměňovací návrhy ke směrnici přijal EP 15. prosince, očekává se přitom konečné přijetí směrnice v její celkové současné podobě, včetně pozměňovacích návrhů EP v prvních měsících roku 2005. Komise předpokládá, že práce na dílčích implementačních normách bude trvat přibližně 18 měsíců, pak by měla být nová směrnice plně aplikovatelná.

Obsah směrnice

Cílem je, aby parametry pro obsah zbytkových pesticidů v těchto produktech byly v budoucnu určovány pouze na evropské úrovni.

Pravomoc „hlídat“ zdravotní nezávadnost potravin z tohoto hlediska by tedy měla být zcela vyňata z jakékoli kompetence národních států a převedena pouze do kompetence Komise a Evropského úřadu pro bezpečnost potravin. Komise nyní připravuje implementační normy, které by měly stanovit konkrétní maximální parametry, unifikované v rámci celé EU, pro obsah zbytkových pesticidů v těchto produktech.

Sporné body

Nový komisař pro oblast zdraví a ochrany spotřebitele Kyprianou zdůrazňoval důležitost směrnice především z hlediska spotřebitele.

Spotřebitel by měl být dostatečně chráněn a informován o složení a eventuelních škodlivých účincích potravin. Kyprianou zdůrazňoval též pozitiva pro obchodní výměnu v rámci vnitřního trhu EU, budou-li limity těchto látek ve všech zemích zharmonizovány. Směrnici lze hodnotit z tohoto hlediska též pozitivně, na druhou stranu je třeba konstatovat, že sleduje výrazný trend evropské legislativy posledních měsíců, který usiluje o stále větší regulaci a harmonizaci v oblasti ochrany spotřebitele. Je třeba všimnout si v této souvislosti především snah podrobit harmonizovaným pravidlům potravin nejen z hlediska obsahu cizorodých látek, ale také z hlediska obsahu nutričního, což vyplývá i ze závěrů prosincového zasedání Rady pro zdraví, ochranu spotřebitele a sociální politiku i z vývoje legislativní činnosti evropských institucí. Jedná se o snahu EU bojovat tímto způsobem s civilizačními chorobami a “vychovat” jaksi spotřebitele prostřednictvím regulace a harmonizace pravidel k žádoucímu chování.

Směrnice a ČR

Vliv této směrnice na legislativní i praktickou situaci v rámci ČR jako členského státu je třeba hodnotit především z toho hlediska, že národní normy cizorodých látek v potravinách doposud určovaly (a též sledovaly jejich dodržování) příslušné úřady jednotlivých členských států.

To Komise považuje za překážku vnitřního trhu z hlediska volného pohybu zboží. Ze zmiňovaných pozměňovacích návrhů, které prosazuje do konečné podoby EP lze jmenovat např. to, že mají být sledovány a vyhodnocovány kumulační účinky na lidský organismus též u jiných podobných cizorodých látek, jejichž obsah v potravinách by pak měl být také upravován a monitorován na nadnárodní úrovni (součástí návrhu je totiž též několikaletý plán sledování obsahu těchto látek v potravinách). EP tedy spolu s Komisí podporuje vznik další evropské legislativy v oblasti ochrany spotřebitele a lidského zdraví.

1.3.2 EcoFin**Změny směrnice o přeshraničních fúzích**

Na zasedání EcoFin 7. prosince Rada přijala změny směrnice o přeshraničních fúzích, založené na návrhu Komise z října 2003

Obsah změn

Změny se týkají pravidel zdanění firem a rozšiřují okruh společností, které mohou být podrobovány změnám daňových pravidel v případě přeshraničních fúzí, případně dalších kapitálových transferů v rámci firmy.

Zvýhodňují přitom daňově v některých dílčích bodech evropskou obchodní společnost. Důvodem je především podzimní legislativní vývoj na poli evropských obchodních společností, s jejichž vznikem se počítá v letech 2004–2006, s ohledem na novou legislativu v této oblasti bylo nutno směrnici tímto způsobem revidovat. Změny rozšiřují seznam druhů společností, na které se směrnice vztahuje a některých operací pokud jde o firemní strukturu (zvláštní kategorie částečného dělení firmy, podmínky přeměny zahraniční pobočky v dceřinnou společnost). Změny zvýhodňují daňově v některých dílčích bodech evropskou obchodní společnost (např. při přesunu hlavní kanceláře do jiného členského státu)

Sporné body

Změny by měly ulehčit fungování evropských obchodních společností, které mohou vznikat právě na bázi přeshraniční fúze.

Současně ovšem dochází k tomu, že změny směrnice v důležité daňové oblasti určitým způsobem zvýhodňují právě firmu, která splňuje pravidla vzniku a fungování evropské obchodní společnosti. Oblast unijní legislativy na poli obchodních společností představuje jednu z kontroverzních kauz, a to především v dílčí oblasti zdaňování firem. Tyto konkrétní změny dávají fúzujícím společnostem právo uplatňovat různá daňová pravidla v jednotlivých částech i v případě vnitřních kapitálových transferů. Změny, které směrnice přináší by měly ulehčit fungování evropských obchodních společností, které mohou vznikat právě na bázi přeshraniční fúze. Současně ovšem v důležité daňové oblasti určitým způsobem zvýhodňují firmy, které splňují pravidla vzniku a fungování evropské obchodní společnosti. To není příliš férové vůči běžným typům společností, fungujících na přeshraniční bázi.

Změny směrnice a ČR

Členské státy ostražitě sledují snahy EU posunovat možnosti harmonizace zdaňování firem, a to především v souvislosti s rozšířením o 10 nových členů.

Některé nové členské státy (liberální Pobaltí – především Estonsko, reformní Slovensko, ale též ČR) uplatňují nízké zdanění firem, což vyvolává u starších členů EU obavu z přesunu společností na východ. Legislativní dění na poli obchodních společností je proto třeba sledovat, podzim 2004

navíc přinesl některé významné normy závazného (direktiva o evropské obchodní společnosti) i nezávazného charakteru (doporučení Komise upravující větší transparentnost platových podmínek členů vrcholového managementu a větší pravomoci členů statutárních orgánů a dozorčích rad firem), které mohou naznačovat směr legislativního vývoje, jímž se chtějí evropské instituce dále ubírat. V budoucnu totiž může umožnit EU, aby uměle podporovala a zvýhodňovala v některých oblastech evropskou obchodní společnost na úkor jiných typů obchodních společností.

1.3.3 Employment, Health and Social Council

Návrh směrnice o medikamentech k pediatrickému použití

Na zasedání Rady 7. prosince ministři vyslovili předběžný souhlas s návrhem směrnice o medikamentech k pediatrickému použití, před definitivním souhlasem ji však ještě postoupili ke zhodnocení expertům.

Obsah návrhu

Návrh upravuje mimo jiné patentovou ochranu těchto léčiv a problematiku uvádění nových výrobků na trh.

Návrh se pokouší reflektovat vývoj na poli medicíny pokud jde o léčiva vhodná pro děti a upravuje mimo jiné patentovou ochranu těchto léčiv a problematiku uvádění nových výrobků na trh. Má se vztahovat na všechny léky ve stádiu vývoje a výzkumu (tedy ještě neautorizované), na léčiva již autorizovaná (u nich má dojít ke zpřísnění existujících pravidel), která jsou chráněna nikoli patentovým právem, ale jinými, méně striktními metodami ochrany práv duševního vlastnictví.

Legislativní pozadí

Komise tento návrh směrnice představila v září 2004, návrh předběžně schválila na prosincovém zasedání Rada ministrů, čeká se na výsledek spolurozhodovací procedury EP a Rady, který by měl být oficiálně dotážen do konce na přelomu let 2006 a 2007.

Záměr zpřísnit pravidla pro uvádění pediatrických léčiv na trh vychází z toho, že údajně až 50% léčiv používaných pro dětské pacienty a volně dostupných na trhu není testováno podobně přísným způsobem jako medikamenty pro dospělé a postrádá autorizaci.

Sporné body

Na jedné straně má dojít ke zpřísnění standardů v citlivé oblasti léčiv používaných pro dětské pacienty, na druhé straně návrh klade především významné povinnosti na výrobce, tedy farmaceutický průmysl.

Návrh přivítala lobbyistická skupina Konfederace evropských specialistů v oblasti pediatrie, která tvrdí, že naopak půjde o významný krok k podpoře spravedlivé soutěže v oblasti farmaceutického průmyslu a k podpoře jeho konkurenceschopnosti ve světovém měřítku (viz Lisabonská kritéria). Hledat v tomto bodě pozitiva je sporné. Pravdou je, že tuto specifickou oblast farmacie a výzkumu je žádoucí podrobit určitým standardům, ty však již existují, otázkou proto je, zda zavádět další, navíc v takové podobě, jak o tom hovoří návrh Komise. Podobně jako v případě programu REACH je pro výrobce rozhodující získání autorizace výrobku, k čemuž je však nutné splňovat kritérium toho, že výzkum, na jehož konci je finální výrobek, byl v souladu s určitým výzkumným programem. Na jedné straně má tedy dojít k podpoře výzkumu v oblasti těchto léčiv na ryze evropské úrovni, na druhé straně bude výzkum svázán byrokratickými a ne vždy logickými pravidly. Ustanovení návrhu o tom, že aby mohl daný výrobek být používán a prodáván na společném trhu s farmaky, musí získat autorizaci ve všech členských státech, vyvolalo nevoli u některých členských států jejichž pravidla pro autorizaci nepodléhala v této oblasti harmonizaci. Tyto státy proto požadují přechodná období pro plnou platnost implementované směrnice.

Návrh a ČR

Z hlediska ČR do určité míry platí podobné námitky jako v případě programu REACH.

Jde o zátěž na straně výrobců, kterou však lze v této specifické oblasti vnímat z hlediska spotřebitele jako legitimnější než u chemického průmyslu jako celku (v případě REACH). Jedním z výsledků přijetí směrnice má být zvýšená regulace na poli trhu s dětskými léčivy prostřednictvím nového byrokratického nástroje, v rámci Evropské lékařské agentury by měl vzniknout specializovaný pediatrický výbor. Je velmi zajímavé sledovat tuto směrnici a hodnotit ji z hlediska nejnovějšího vývoje v rámci EU na poli práv duševního vlastnictví. Ať již jde o software, nebo o specifickou oblast farmaceutického průmyslu, můžeme sledovat postupnou snahu o harmonizaci právní úpravy oblasti duševního vlastnictví pomocí nejpřísnějšího a velmi byrokratického nástroje, jakým je patentová ochrana. Je přitom velmi diskutabilní, zda tento vývoj hodnotit jako pozitivní snahu o vyjasnění ochrany intelektuálních práv na

celoevropské úrovni, anebo za často nadbytečným používáním patentové ochrany vidět snahu velkých evropských výrobců zajistit se skutečně účinně proti konkurenci. Pokud jde o možný dopad na konkrétní subjekty, je třeba vzít v úvahu, že tato relativně technická norma týkající se kategorizace a tržních principů určité skupiny farmak (v tomto případě pediatrických), má v praxi po implementaci v členských státech vliv na takové jevy, jakými jsou dostupnost určitých vzájemně (co do charakteristik a účinků však ne vždy úplně) zaměnitelných druhů léčiv na trhu či umístění těchto léčiv do různých kategorií pokud jde o finanční úhradu ze strany pacienta. Již nyní má na kategorizaci léčiv, včetně otázky spoluúčasti pacienta při úhradě, v ČR vliv regulace tohoto velmi specifického tržního odvětví v EU. Myšlenka, že by autorizace a poté snad i kategorizace léčiv na trhu byla vyňata z pravomoci specializovaných úřadů a pracovišť v členských státech a určována na evropské úrovni, proto není příliš sympatická především výrobcům, ale měla by zajímat i spotřebitele. Jistá míra regulace a kontroly je v této oblasti totiž na místě snad více než v které jiné, je však třeba tento požadavek žádoucím způsobem skloubit s požadavkem na dostupnost léků na trhu a s liberálním hlediskem – kdo zaručí, že by jednotné celoevropské principy autorizace léčiv nezvýhodňovaly výrobní giganty na úkor malých výrobců v jednotlivých členských zemích?

Návrh směrnice o nutriční hodnotě a obsahu potravin

Jeden ze zajímavých bodů prosincového jednání Rady představovalo projednávání kontroverzní normy, která by se měla týkat označování potravin podle nutričního profilu pro informaci spotřebitele.

Tato směrnice by měla ve svém důsledku napomáhat zvýšení konzumace zdravých potravin tím, že na škodlivé potraviny budou zákazníci v rámci celé EU viditelně upozorňováni.

Legislativní pozadí

Návrh směrnice o nutriční hodnotě potravin vydala Komise v červnu 2003.

Kontroverzní povahu dokládá to, že se dočkal velkého množství pozměňovacích návrhů od EP (přes 660), což posunulo datum schvalování v Radě na konec roku 2004. Zatímco pozměňovací návrhy EP původní normu spíše změkčovaly ve prospěch zachování liberalizace trhu a svobody výběru ze strany zákazníka, pozměňovací návrhy Rady směřovaly normu spíše ke zpřísnění navrhovaných pravidel.

Sporné body

Klíčovou otázkou je, do jaké míry má být zákazník a spotřebitel na úkor své svobody takto de facto proti své vůli “vychováván” a zda má EU právo angažovat se takovým způsobem v boji proti civilizačním chorobám a obezitě.

Kontroverznost návrhu spočívá v tom, že na jedné straně je sledován cíl, vydávaný v současnosti za jednu ze stěžejních otázek na poli veřejného zdraví – boj proti civilizačním chorobám a především obezitě, která je stále častěji označována za primární civilizační chorobu současnosti. Na druhé straně taková ochrana spotřebitele před “škodlivým” zbožím bude znamenat deformaci volného trhu s potravinami.

Směrnice a ČR

Z čistě liberálního hlediska je nepřijatelné, aby byla takto narušena svoboda výběru zákazníka, protichůdné hlasy zaznívají ale často především z řad lékařů a jejich expertních skupin.

Z liberálního hlediska je nepřijatelné, aby byla takto narušena svoboda výběru zákazníka, aby některé potraviny byly zřetelně označovány jako škodlivé nikoli na základě obsahu cizorodých látek, ale pouze na základě nesprávného nutričního složení (vysoký obsah tuků, cukrů, vysoká energetická hodnota). EU by takovým “nevyžádaným” výchovným působením na zákazníka fakticky překračovala další “tabu” v rozšiřování svých pravomocí a působnosti, a to nejen na úkor svobody trhu, ale svým způsobem i na úkor osobní svobody rozhodování zákazníka. Protichůdné hlasy upozorňují na to, že EU, jejíž jednou z hlavních kompetencí je organizace vnitřního trhu, by měla být v boji proti civilizačním chorobám aktivnější a podřizovat mu i svobodu trhu.

Návrh směrnice stanovující minimální bezpečnostní standardy na pracovišti pro zamezení nebezpečí optické radiace

Na jednání Rady 7. prosince se ministři členských zemí dohodli na předběžném souhlasu s návrhem směrnice stanovující minimální zdravotní a bezpečnostní standardy, které mají zamezit riziku optické radiace, jíž jsou vystaveni např. pracovníci s laserovými zařízeními. Po schválení Radou má o směrnici rozhodovat podle spolurozhodovací procedury EP, neočekávají se přitom závažnější potíže.

Obsah a význam směrnice

Význam směrnice spočívá v tom, že její schválení představuje poslední část rozsáhlejšího balíku legislativních norem, které se týkají ochrany před pů-

sobením škodlivých činitelů při práci (náleží k nim kontroverzní směrnice o ochraně před hlukem na pracovišti, před mechanickou vibrací, elektromagnetickým polem a elektromagnetickými vlnami).

Sporné body

Směrnice se nesetkala s výraznějším odporem některého ze členských států ani žádné politické skupiny v rámci EP.

Lze ji považovat za normu, která je v souladu s širším trendem snahy o zpřísnování požadavků na bezpečnost při práci, harmonizaci standardů a jejich střežení na evropské úrovni. Směrnice o ochraně před optickou radiací přesto bude ovlivňovat pracovníky v řadě profesí (laserovým zařízením je např. i ukazovátko využívající laserového paprsku), dotkne se jich však spíše nepřímou, přímo ovlivní výrobce těchto zařízení, na které budou v souladu se směrnicí kladeny požadavky, aby dostali přísnějším bezpečnostním standardům.

Návrh směrnice o rovném zacházení s muži a ženami v oblasti zaměstnanosti

V případě směrnice, která se měla týkat především rovného nároku obou pohlaví na stejnou finanční odměnu v zaměstnání, se očekávalo na prosincovém zasedání Rady přijetí společného postoje Rady k návrhu Komise, který fakticky pozměňuje několik platných legislativních norem.

Obsah návrhu

Jde vlastně o spojení několika směrnic do jednoho textu.

Jedná se o Směrnici o rovné mzdě (75/117/EEC), o rovném zacházení v oblasti přístupu k zaměstnání a kvalifikaci a o pracovních podmínkách (ve znění pozměněné směrnice 2002/73/EC), o rovném zacházení v oblasti bezpečnosti práce (ve znění pozměněné směrnice 96/97/EC) o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví (pozměněné znění 98/52/EC)

Sporné body

Spojování více dílčích legislativních norem do jediné vždy představuje značně kontroverzní řešení.

Komise tento postup (balíkové jednání) uplatňuje často, zejména tam, kde má čelit odporu proti určité normě ze strany některých členských států. Snaží se tak prosadit kontroverzní dílčí legislativní návrh pomocí jeho spojení s jinými, méně kontroverzními a v podstatě přijatelnými normami. Sporným bodem může být to, že jde fakticky o další zpřísnění

regulace na poli trhu práce a sociální politiky, navíc ve spojení s kontroverzní směrnicí o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví. Přestože existenci jevů, jakými jsou nižší výdělků žen (často v důsledku toho, že ženy vykonávají méně kvalifikovaná povolání) nelze popřít, je otázkou jestli je žádoucí bojovat proti nim prostřednictvím v praxi relativně obtížně implementovatelných norem, jejichž naplňování se ještě obtížněji kontroluje (a vždy existuje možnost jejich zneužití).

Směrnice o pracovní době, pozměňující dosud platnou směrnici 2003/88EC

Na pořad jednání Rady 7. prosince se již podruhé během podzimu dostala další kontroverzní norma, směrnice o pracovní době, Rada pro otázky zaměstnanosti se na podobě navrhované Komise nedokázala shodnout již na říjnovém jednání a nedospěla k závěru ani na zasedání prosincovém. O směrnici bude znovu jednat Rada v březnu 2005 poté, co bude návrh ještě projednán v EP.

Výsledek je přitom přičítán především neústupnosti Komise (a jejímu zástupci komisaři Špidlovi), která ještě spolu s francouzskými zástupci v Radě zcela odmítala tzv. opt-outs, tedy výjimky umožňující prodloužení maximální pracovní doby na základě individuálních smluv zaměstnavatelů a zaměstnanců. Skutečnost, že norma v Radě ministrů zatím stále neprošla může sloužit jako demonstrace toho, jak je prozatím (kdy ještě neplatí ústavní smlouva a hlasy v Radě jsou váženy způsobem, který mírně nadhodnocuje menší státy) možné kontroverzní návrh, s nímž nesouhlasí menší státy (k nimž mimo jiné náleží též ekonomicky zdatnější noví členové) úspěšně zablokovat, postaví-li se na jejich stranu významným způsobem jeden z velkých členů EU. Osud takových vyjednávacích možností by však byl po schválení Ústavy pro malé státy nejistý.

Obsah návrhu

Směrnice měla významným způsobem zpřísnovat podmínky pro prodlužování pracovní doby nad maximálně povolenou hranici 48 hodin týdně a také prodlužovat referenční dobu, během níž je vypočítávána délka pracovní doby.

Možnosti výjimek z maximální délky pracovní doby, vyjednávané na základě individuálních smluv mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, měly být podle návrhu napříště dojednávány na základě kolektivního vyjednávání mezi zástupci odborů a zaměstnavatelů en bloc, což by výrazně posilovalo zástupce odborů na pracovišti.

Sporné body

Problémy vyvolávala především otázka délky pracovní doby, kontroverzní bylo též zavádění nově definovaných kategorií pracovní doby, vedle doby pracovní a mimopracovní též tzv. pohotovostní čas, během něhož sice není vykonávána vlastní práce, zaměstnanec však musí být přítomen na pracovišti (to se týká především některých zdravotnických profesí).

Směrnice požadovala, aby takto strávený čas byl bez dalšího a v plné výši započítáván do plné pracovní doby. Členské státy chtěly proti paušalizaci tohoto ustanovení de facto použít „zbraně“, jež nabízela sama směrnice, zasazovaly se tedy o to, aby tento čas byl započítáván do řádné pracovní doby pouze na základě kolektivní smlouvy mezi zaměstnanci a odbory. Komise se pokusila na prosincovém jednání Rady prosadit směrnici tak, že se pokusila oddělit od sebe tyto dva nejvíce sporné body, kvůli nimž ztroskotala jednání v říjnu 2004, o oddělení přitom usilovala též proto, že očekávala zablokování návrhu směrnice také v EP. Ministři členských zemí se ovšem neshodli především na podmínkách tzv. opt-outs, tedy možnosti individuálních dohod mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem prodloužit pracovní dobu nad povolených 48 hodin týdně, jak to umožňuje dosavadní směrnice z roku 1993, Komise (zastupovaná komisařem pro sociální politiku Špidlou) trvala pouze na patnáctiletém přechodném období, během něhož by měly možnosti uzavírání opt-outs být v EU zcela eliminovány. Proti směrnici v navrhované podobě protestovaly především Velká Británie, ale také nové členské státy, které se obávaly, že taková norma bude znamenat inhibici pro jejich ekonomiky. V Británii je systém těchto individuálních výjimek, které měl nový návrh výrazně omezovat, často využíván.

Návrh a ČR

Postup ČR v otázce této směrnice byl specifický a svědčil o nejednotnosti vládní koalice v otázkách sociální politiky, Směrnici v podobě, v jaké ji navrhla Komise původně zcela odmítl vicepremiér Jahn, během jednání Rady, na níž ČR zastupoval ministr Škromach, se však ČR postavila spíše na stranu zemí, které chtějí opt-outs vymýtit. ČR tak zaujala spíše odlišný postoj než řada nových členských států, kterým jde o zachování konkurenceschopnosti svého hospodářství.

Problém je především v tom, že dosud neexistovala žádná celoevropská harmonizace na poli pracovní doby. Takto speciální otázku na poli zaměstnanosti a zaměstnanecké politiky, která se významně dotýká běžných životů velkého množství pracujících v rámci EU dosud uplatňoval každý stát dle svých tradic

a potřeb. Směrnici a tlak na její přijetí ze strany Komise lze vidět v souvislosti např. s posledním legislativním vývoji na poli vnitřního trhu se službami, v souvislosti se snahami o harmonizaci podmínek, za nichž jsou v rámci EU poskytovány služby a za nichž funguje vnitřní trh s nimi. Poslední vývoj na poli sekundární legislativy svědčí o snaze dostat pod vliv EU některé otázky (např. právě určování délky pracovní doby), čemuž napomáhá i snaha návrhu Ústavy zvýšit kompetence EU v některých oblastech sociální politiky (práva zaměstnanců, kolektivní vyjednávání). Proti navrhované směrnici se postavilo především Slovensko, ale i pobaltské státy. Na stranu Komise se postavila z členských zemí např. Francie, ale také Švédsko, Belgie či Španělsko. Český vicepremiér Jahn původně argumentoval především tím, že za stávajících podmínek se česká produktivita práce nachází pod průměrem EU, takže další omezování délky pracovní doby by mělo následky na konkurenceschopnost. Ministr Škromach však nakonec formuloval svůj postoj tak, že ČR přijímá opt-outs pouze v podobě kolektivních smluv, k nimž by se museli zaměstnanci jako jednotlivci vyjádřit. Takový postoj ovšem značně posiluje pozici odborů na pracovišti. Návrh Komise v té podobě, v jaké ji odmítla Rada ministrů přitom reflektuje silnou pozici evropských odborů ETUC, podoba návrhu je do značné míry výsledkem jejího lobbyingu. Jednání o směrnici ohledně délky pracovní doby tak více než co jiného odráželo do jaké míry jsou preference některých členů české vlády v oblasti sociální politiky v rozporu s ekonomickými zájmy ČR v EU i s pohledem dalších nových členských zemí, které v této rané fázi, v níž nové členské státy musí čelit náporům na svoji konkurenceschopnost na společném evropském trhu, upřednostňují před dalším uspokojováním sociálních zájmů zájem ekonomický.

Směrnice o sezónních pracovnících

Další kontroverzní návrh, na němž se nedokázala Rada shodnout během podzimních jednání, se měl původně dostat na pořad těsně před závěrem roku 2004, 7. prosince v podobě směrnice o sezónních pracovnících, nakonec byl zástupci Nizozemí, coby předsednické země, na poslední chvíli stažen z jednání.

Obsah směrnice

Má se jednat o to, aby sezónní pracovník požíval stejných práv jako běžný zaměstnanec. Směrnice však vůbec nespecifikuje jak dlouho musí být sezónní pracovník zaměstnán, aby splňoval podmínky pro požívání plných práv stálého zaměstnance.

Sporné body

Hlavními oponenty návrhu přitom byly některé členské státy, především Velká Británie, Německo, Irsko a Dánsko.

Tyto státy protestovaly proti tomu, že návrh směrnice zavádí v oblasti sezónní práce relativně významné změny, nespecifikuje však dostatečně pravidla pro jejich užívání. Na specifikaci délky zaměstnání sezónního pracovníka se pak členské státy nebyly schopny dohodnout.

Návrh směrnice a ČR

Země, které proti návrhu protestovaly přitom představují většinou státy, které se stávají destinací osob přijíždějících na sezónní práce, a to především z východu (též z nových členských států EU).

Proto noví členové EU vesměs směrnici poskytující sezónním pracovníkům plná práva běžných zaměstnanců uvítali, uznávali však vágní formulaci a to, že návrh v tomto směru představuje jednoduše špatně napsanou legislativu. Na specifikaci délky zaměstnání sezónního pracovníka se pak členské státy nemohly dohodnout.

1.3.4 Energy, Transport and Telecommunications Council

Program bezpečného internetu Safer Plus

Na zasedání Rady 9. prosince se ministři dohodli na novém programu bezpečného internetu, který by měl umožnit rodičům a učitelům, aby využívali možností zabezpečit své děti před vlivem ilegálního obsahu webových stránek.

Obsah programu a sporné body

V praxi půjde spíše o určování, jaký obsah internetových zdrojů lze považovat za nebezpečný a hledání cest, jak proti němu zabezpečit uživatele.

Program je relativně nákladný, bylo na něj vyčleněno 45 mil. euro na tříleté období (od roku 2005 do roku 2008). Komise argumentuje tím, že internet se stal v poslední době jedním z nejvyužívanějších médií, které zejména v mladší generaci pomalu vytlačuje klasická informační média (tisk, televizi), to interpretuje jako pobídka pro zapojení se do regulace v této oblasti.

1.3.5 Environmental Council

Návrh směrnice o bateriích a akumulátorech

Rada pro životní prostředí na svém zasedání 20. prosince schválila návrh nové směrnice upravující maximální přípustný obsah škodlivých látek v bateriích a akumulátorech.

Legislativní pozadí

Jedná se o revidovanou verzi existující Směrnice o bateriích a akumulátorech z roku 1991.

Komise předložila její revidovanou verzi v listopadu 2003. Evropský parlament v dubnu 2004 navrhl úplný zákaz niklo-kadmiových baterií, který původní verze návrhu Komise neobsahovala, stanovil však řadu výjimek. Vyslovoval se také pro vyšší povinné limity na sběr a recyklování baterií a též pro maximální obsah olova v bateriích. Komise většinu těchto pozměňovacích návrhů odmítla.

Obsah směrnice

Šlo především o zákaz používání niklo-kadmiových baterií, který vyvolával mezi členskými státy určité kontroverze.

Na jednání Rady se nakonec dostal kompromisní návrh nizozemského předsednictví na to, aby zákaz užívání přenosných niklo-kadmiových baterií byl pouze částečný, neměl by se týkat baterií používaných např. v lékařských přístrojích, v alarmech a v bezdrátových spotřebičích. Členské státy mají dvouleté přechodné období na implementaci této směrnice do své legislativy. Po čtyřech letech by měla být podrobena revizi klauzule, která se týká právě užití niklo-kadmiových baterií v bezdrátových spotřebičích, které současná směrnice ze zákazu vyjímá.

Sporné body

Komise na rozdíl od kompromisního přístupu Rady prosazovala svůj původní návrh, který měl za cíl striktní zásahy do výroby a trhu s elektrickými spotřebiči, jež využívají energii z niklo-kadmiových baterií, Evropský parlament pak prostřednictvím svých pozměňovacích návrhů prosazoval až úplný zákaz produkce některých typů baterií.

Mělo jít o úplný zákaz obchodování s některými bateriemi a akumulátory a to, aby sběr použitých baterií byl povinný a monitorovatelný, navrhovala dokonce povinnou výši sběru použitých baterií, která měla dosahovat 160 g v přepočtu na obyvatele, ještě tvrdší pak byly některé již zmíněné pozměňovací návrhy EP. Kompromisní návrh tyto limity změkčuje, což naopak vede některé kritiky z řad

ekologů k poukazům, že je Směrnice nedůsledná. Směrnice je prezentována jako jedna z norem, která je v souladu s cílem trvale udržitelného rozvoje, jenž má figurovat i jako jeden z důležitých cílů agendy EU pro rok 2005. Legislativa v oblasti životního prostředí však téměř vždy představuje do určité míry spornou záležitost, a to zejména v podobě, v jaké opouští Komisi (viz Směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech diskutovaná na podzim 2004). Komise často pod vlivem ekologických lobbyistických skupin prosazuje návrh ve velmi striktní podobě (zákazy produkce, přísný a byrokratizovaný monitoring), přestože v tomto případě byl autorem ještě striktnějších návrhů EP. Směrnice tohoto typu se však často dotýkají ekonomik členských států z hlediska struktury jejich produkce, snaží se proto prosazovat kompromisní návrhy, které se pak stávají coby polovičaté řešení předmětem kritiky ekologických organizací, případně nejsou striktní řešení důsledně implementována, což se rovná faktické neúčinnosti direktivy. Na druhou stranu taková kompromisní řešení mají lepší šanci pro průchod hlasováním Rady, jak o tom svědčí i zpočátku sporná Směrnice o bateriích a akumulátorech. Nelze však zapomenout ani na to, že přijetím směrnice, byť by prošla i spolurozhodovací procedurou EP ještě problém její praktické platnosti není vyřešen. Neméně důležitou fází je implementace. Dosud platná směrnice upravující tuto oblast byla kritizována především pro nedůslednou implementaci. Právě to si vynutilo vznik směrnice nové, která by již měla údajně bránit prostřednictvím společného systému sběru a kontroly sběru baterií tomu, aby použité baterie končily na skládkách. To však ještě žádaný efekt nezaručuje.

Směrnice a ČR

V návrhu byla tradičně spojena oblast ochrany přírody (sběru a recyklace použitých baterií), tedy téma, proti němuž nelze vznášet (snad s výjimkou poukazů na efektivitu nabízeného řešení) vážnější námitky s velmi kontroverzní snahou omezit vlastní výrobu a trh s určitými druhy baterií a zákazem jejich používání v určitých typech elektrospotřebičů, což významně ovlivňuje výrobce, skladbu trhu a potažmo též spotřebitele.

ČR spolu s Polskem, Maltou, Lotyšskem, Kypr, Maďarskem, Francií, Velkou Británií, Irskem, Itálií, Německem a Portugalskem podpořila kompromisní návrh nizozemského předsednictví, který změkčoval striktní regulační požadavky Komise a dával členským státům pro implementaci normy delší přechodná období. Pro ČR bylo důležité, že podobný názor na podobu směrnice (v podobě podpor

spíše kompromisního návrhu než striktní legislativy, která vzešla z Komise) měly též velké členské státy. Proti původnímu návrhu Komise a ve prospěch výjimek v navrhovaných zákazech používání určitých typů baterií se stavěla především Francie a Velká Británie.

1.3.6 Justice and Home Affairs Council

Evropský důkazní příkaz (EU Evidence Warrant)

Další projednávanou kontroverzní legislativní normu na poli policejní spolupráce a sbližování trestního práva po evropském zatykači představuje tzv. EU Evidence Warrant.

Přináší de facto celoevropskou platnost povolení, umožňujícího policii a vyšetřovacím orgánům získávat důkazy v dané kauze napříč hranicemi členských států. Diskutovalo se o něm na zasedání Rady pro justici a vnějškové věci 2. prosince.

Obsah normy

Podobně jako v případě evropského zatykače, který znamená to, že příkaz k zadržení určité osoby v jedné zemi by měl bez dalšího platit i v dalším členském státě, což umožňuje stíhat podezřelé osoby napříč hranicemi členských států, nová norma by umožňovala, aby na základě povolení vydaného v jednom členském státě bylo možné zadržovat a získávat jako důkazy doličné předměty od jiného členského státu, pokud by byly vyvezeny za hranice státu, v němž bylo toto povolení pro policii a vyšetřovací orgány vydáno.

Státy mají pravomoc vyžadovat od jiných členů EU důkazy s výjimkou např. vzorků DNA, k takovým postupům získávání důkazů, jakým je domovní prohlídka, by se mělo přistupovat pouze ve výjimečných případech, nemělo by také dojít k harmonizování pravidel výslechů apod. Problematické však je, že neexistuje ve všech státech jednotná klasifikace trestných činů, což se týká především počítačové kriminality a dalších nelegálních postupů v kybernetickém prostoru.

Sporné body

Opět jako v případě eurozatykače jde o velmi kontroverzní normu, členské státy, které se domnívají, že jde o velký zásah do suverénních postupů vlastní policie a vyšetřovacích orgánů i do jejich trestního práva jako takového s přijetím této celoevropské závazné normy, jež by de facto

vytvářela pro členské státy povinnost poskytovat si navzájem důkazy při vyšetřování, nesouhlasí. Problematické je také to, zda vůbec na celoevropské úrovni, ale i na úrovni jednotlivých členských států existuje právní báze pro uplatňování takové praxe v postupech soudních a policejních orgánů. Na toto poukazují některé členské státy s tím, že znění Evropské konvence o vzájemné pomoci v trestních věcech z roku 2000 nebylo ještě plně implementováno do právních řádů jednotlivých členských států. Rada se také nedokáže shodnout na tom, zda do postupu vzájemného sdílení a vymáhání důkazů zahrnout též trestní kauzy či pouze případy občanskoprávní, stejně jako o tom, zda by z hlediska efektivity měly důkazní příkaz přijmout též Norsko a Island.

EU Evidence Warrant a ČR

Evropský důkazní příkaz lze z hlediska ČR hodnotit jako další legislativní nástroj, který si de facto vynucuje postupné sblížení právních řádů členských států v oblasti trestního i občanského práva.

Dle hodnocení právních expertů je velmi reálná situace, že po přijetí evropského důkazního příkazu by policejní složky jednoho státu mohly např. vykonat násilnou domovní prohlídku u podezřelé osoby v jiném členském státě, a to i v takovém případě, na něž se v tomto jiném členském státě podle jeho platného právního řádu povolení k domovní prohlídce nevztahuje. Právní experti zpochybnili také to, že by pro podobnou úpravu existovala v právních řádech členských států automaticky báze. Návrh tak jak vzešel z Komise hodnotí jako velmi špatně vytvořený, nerespektující základní občanská práva pokud by nebyl přijat současně s návrhem rámcového rozhodnutí o právech obviněných osob. Právní lobby hovoří zejména o tom, že neexistuje žádný legální důvod, proč by měly mít jednotlivé členské státy povinnost navzájem si poskytovat v konkrétních kauzách důkazy, pokud disponují natolik odlišnými právními řády. Právní experti kritizují návrh Komise z mnoha hledisek, též za nejasnost a neadekvátní harmonizaci postupů při získávání a vyhledávání důkazů. Podle expertízy je naprosto nepřijatelné, aby policejní složky jednoho státu měly natolik výrazné pravomoci ve státě jiném, který disponuje vlastním právním řádem.

V praxi by se mohlo v souladu s návrhem Komise stát, že pokud by např. některý z členských států vznesl obvinění pro hospodářský přečin vůči české firmě a zaslal jí soudní obsílku opravňující jeho orgány ke kontrole za účelem nalezení důkazů, česká firma by takové obsílce nemohla čelit dle českého práva, ale dle práva členského státu, který obvinění vznesl.

Expertům vadí též to, že návrh evropského příkazu nedostatečně rozlišuje v oblasti průběhu vyšetřování a vedení výslechů mezi svědkem a obviněným a neadekvátně zvýhodňuje stát, který vyšetřování vede před státem, na jehož území by bylo vyšetřování vedeno. Opět, tak jako v některých jiných případech (např. směrnice o liberalizaci vnitřního trhu se službami), bychom tak byli svědky toho, že normy právního řádu jednoho členského státu by byly vynucovány a uplatňovány ve státě jiném. Východiskem z tohoto "bludného kruhu" by tak mohlo být pouze to, že by došlo k úplné harmonizaci právních řádů členských států v dané oblasti, což ovšem nemůže být přijatelné.

Evropský důkazní příkaz vyžaduje jednomyslné schválení ze strany všech členských států.

Rada ministrů o něm na prosincovém zasedání shody nedosáhla, zástupci Nizozemí, které předsedalo EU do konce roku 2004 však konstatovali, že dosáhnout dohody do konce roku 2005, jak je plánováno, bude obtížné, ale nikoli nerealistické

Návrh rozhodnutí o povinnosti členských států navzájem se informovat o odsouzených a obviněných osobách

Předmětem jednání prosincové Rady ministrů se stala i povinnost členských států automaticky se navzájem uvědomovat pokud by jeden stát v soudním procesu odsoudil příslušníka státu jiného, ale též o tom, je-li příslušník jednoho státu v jiném státě pouze obviněn z trestného činu.

Země, v níž trestní řízení probíhá má též právo žádat po státu, z něž obviněný občan pochází, trestní rejstřík. Stát, z něhož občan pochází, měl být podle původního návrhu povinen odpovědět na tuto žádost do 5 dnů, Rada na prosincovém zasedání nakonec dospěla k dohodě na tom, že tato lhůta má být prodloužena na 10 pracovních dní. Rozhodnutí je součástí pokračující snahy o harmonizaci soudní spolupráce v trestních věcech, jejíž posilování předvídá především návrh evropské Ústavy.

Legislativní pozadí

Návrh rozhodnutí byl vydán Komisí 14. října 2004, po přijetí na zasedání Rady 2. prosince se předpokládá jeho implementace do trestního práva jednotlivých členských států do 30. června 2005.

Již od roku 1959 přitom platí evropská konvence o vzájemné spolupráci ve věcech trestního práva. Návrh tohoto rozhodnutí Návrh rozhodnutí vyžaduje v Radě prozatím stále ještě jednomyslné schválení všech členských států.

Sporné body

Normu lze hodnotit pozitivně, vezmeme-li v úvahu, že je tak členský stát informován o trestních řízeních proti vlastním občanům, proti nimž bylo zahájeno řízení ve státě jiném, na druhé straně rozhodnutí též usnadňuje členským státům vést trestní řízení proti občanům státu jiného, protože soudní orgány mají v takovém případě právo žádat po mateřském státu obviněného trestní rejstřík.

Vytvoření návrhu rozhodnutí bylo motivováno nejen snahou o usnadnění přeshraničního boje proti terorismu, ale také snahou usnadnit vyšetřování běžných kriminálních kauz. V té souvislosti bývá připomínána kauza sériového vraha Fournireta, který mohl pokračovat ve své trestné činnosti za hranicemi Francie, protože jeho vyšetřování v Belgii znesnadňovala neochota francouzské strany vydat jeho trestní záznamy. Určitou byrokratickou zátěž představuje nutnost zřízení centrálního úřadu v každém členském státě, jehož povinností by bylo za tuto vzájemnou informovanost odpovídat. Nejasné přitom stále zůstává, v jakém jazyce mají být informace o obviněné osobě poskytovány, zda v jazyce země žádající či v jazyce země žádané.

Návrh rozhodnutí z pohledu ČR

Z pohledu ČR jako členského státu lze normu hodnotit především z toho hlediska, že povinnosti z ní vyplývající de facto zavazují pouze stát, z něhož obviněná osoba pochází, oprávnění jsou pak na straně státu, v němž je trestní řízení vedeno.

Implementace tohoto rozhodnutí do českého právního řádu je usnadněna konvencí z roku 1959, na niž se návrh odvolává, alarmující však je, že Komise odmítá zůstat pouze u tohoto relativně užitečného nástroje usnadňujícího průběh vyšetřování trestných činů. Plánuje totiž mnohem obsáhlejší a přísnější normu, která by směřovala k propojení trestních rejstříků v jednotlivých členských státech, což by umožňovalo jejich plné sdílení, harmonizaci až směrem k jakémusi celoevropskému trestnímu rejstříku. Stejně varující je snaha vytvořit v této souvislosti systém vzájemného uznávání obvinění v určitých případech na celoevropské úrovni. Takový postup by ovšem opět zbavoval členské státy včetně ČR jedné z významných kompetencí v oblasti tvorby a výkonu trestního práva a převáděl by tuto oblast zcela na evropskou úroveň. Je třeba rozlišovat mezi pouhou, a nutno podotknout, užitečnou bilaterální mezistátní spoluprací a úplným transferem určité pravomoci mimo státní úroveň.

Z praktického hlediska lze rozhodnutí hodnotit jako přínosné pro vzájemnou spolupráci vyšetřovacích orgánů, čemuž nasvědčovalo i to, že proti rozhodnutí samotnému se v průběhu projednávání nevyskytly výraznější námitky.

Je však třeba věnovat pozornost tomu, aby další snahy o harmonizaci v oblasti nadnárodní spolupráce policejních a vyšetřovacích orgánů již nezasahovaly neadekvátním způsobem do trestních řádů jednotlivých států a do prozatím stále existujícího platného práva občanů určitého státu býti souzeni vlastními soudními orgány podle vlastního právního řádu.

Návrh rámcového rozhodnutí o zadržování a archivaci telekomunikačních dat

Rada 2. prosince projednávala návrh rámcového rozhodnutí, které vyžaduje, aby telekomunikační firmy zadržovaly a archivovaly zachycená data a mohly je poskytovat policii v případě vyšetřování.

Návrh byl přitom prezentován jako součást boje proti terorismu a organizovanému zločinu, kterému byla věnována obě prosincová zasedání Rady pro justici a vnětro. Rada dosáhla na jednání 2. prosince shody o tomto rozhodnutí, závěrečný souhlas s novou normou ji však teprve čeká. Další jednání Rady pro oblast spravedlnosti a vnětra se přitom uskuteční 27. – 29. ledna 2005, bude však mít pouze neformální charakter.

Obsah návrhu

Návrh se týká technických dat pocházejících z veškerých telekomunikačních služeb (pevná linka, mobilní telefon, SMS zprávy, e-mail).

Operátoři by měli povinnost zadržovat a poskytovat policii z kteréhokoli členského státu údaje o tom, z kterého přístroje, kdy a po jak dlouhou dobu byl hovor uskutečněn či zpráva odeslána, neměl by být tímto způsobem archivován obsah zpráv. Podobný postup zadržování některých dat telekomunikačními službami je již uplatňován na úrovni členských států, cílem tohoto rozhodnutí má být umožnit jeho uplatňování na celoevropské úrovni. Telekomunikační operátoři by měli povinnost skladovat data 12 měsíců. Snahou je sjednotit pravidla pro takové sledování a zadržování dat v různých členských státech a umožnit jejich vzájemné sdílení a příslušnost při vyšetřování trestných činů přesahujících hranice daného členského státu. Návrh je iniciativou některých členských států (Velké Británie, Irsko), které však navrhují, aby některé členské státy měly možnost uplatňovat výjimku s ohledem na normy svých trestních řádů, tyto výjimky by měly

být každoročně revidovány, zda důvod k jejich uplatňování stále trvá.

Sporné body

Otázka potenciální harmonizace trestního práva, pravidel vyšetřování a policejních postupů na evropské úrovni přitom představuje relativně kontroverzní téma, které se dostává do popředí opět nejen v souvislosti se snahou více harmonizovat a integrovat oblast, v níž dosud na základě smluvního práva dominovala klíčová kompetence členských států, ale též v souvislosti s návrhem Ústavy.

Ústava totiž přímo počítá s větší spoluprací členských států a harmonizací jejich právních norem i v této oblasti. Zvýšená legislativní aktivita na poli harmonizace trestního práva a policejní spolupráce je s touto skutečností v přímé souvislosti. V souvislosti s projednávaným návrhem se střetly pohledy navrhujících zemí (Velká Británie) a států, které se odvolávaly na možné neblahé dopady jeho uplatňování v souvislosti s nutností zachovat soukromí běžných občanů (názor Francie). Jasně nebylo původně ani v tom, jakým způsobem má být po telekomunikačních operátorech zadržování a poskytování dat vymáháno. Zda má jednoduše jít o to, aby operátoři byli povinni poskytovat policii a výzvědným službám evropských států všechna data, která shromažďují např. pro komerční účely, či zda má být sestaven jakýsi seznam údajů, které

budou telekomunikační firmy v příštím období speciálně sledovat.

Rozhodnutí a ČR

Z hlediska ČR se jedná o relativně zajímavé rozhodnutí, vezmeme-li v úvahu nedávné spory ohledně množících se nezákonných postupů policie v oblasti odposlechů.

Toto rozhodnutí přispívá vlastně k harmonizaci možností pro získávání dat o proběhnutých telefonních rozhovorech či přijatých zprávách ve formě e-mailu či SMS na celoevropské úrovni. Všichni telekomunikační operátoři tak budou povinni zadržovat tato data technické povahy a poskytovat je policii. Je vyloučena možnost, aby byly automaticky pořizovány záznamy těchto telefonních rozhovorů či obsahů zpráv, přesto je důležité zaznamenat, že projednávání návrhu rozhodnutí vyvolalo obavy z narušování soukromí občanů. Rozhodnutí prozatím nesměruje k tomu, aby tyto údaje byly poskytovány jakési celoevropské policii a podobně, jde o policejní a vyšetřovací orgány jednotlivých členských států. Přesto vezme-li v úvahu, že např. Ústavní smlouva počítá do budoucna s výrazným posilováním spolupráce policejních útvarů prostřednictvím Europol a s posilováním Europol jako takové, je možné očekávat i to, že v budoucnu by mohly být tyto údaje shromažďovány a sledovány na nadnárodní úrovni, mimo silové složky států, jejichž občanů by se dané vyšetřování týkalo.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

AKTUÁLNÍ PROBLÉMOVÉ OBLASTI SPJATÉ S LEGISLATIVNÍ AKTIVITOU ČI JEJÍ INTENZIVNÍ PŘÍPRAVOU

2.1 EVROPSKÁ RADA – NOVÉ PŘEDSEDNICTVÍ EU

Na zasedání Evropské rady 14. – 16. prosince byl prezentován obecný půlroční legislativní program nové předsednické země, Lucemburska, zajímavé přitom je, že Lucembursko plánuje během svého půlročního předsednictví priority úzce koordinovat s následující předsednickou zemí, Velkou Británií, která by měla EU předsedat v druhé polovině roku 2005.

Zástupci Lucemburska, které bude EU předsedat během prvních šesti měsíců roku 2005 představili v jednotlivých legislativních oblastech, na které problémy se chystají primárně zaměřovat. Zajímavé přitom je, že Lucembursko plánuje během svého půlročního předsednictví priority úzce koordinovat s následující předsednickou zemí, Velkou Británií, která by měla EU předsedat v druhé polovině roku 2005. Legislativní program obou zemí by se měl úzce doplňovat a navazovat na sebe. Může jít opět o další praktický projev vlivu Ústavy, která počítá v budoucnosti s delším předsednictvím (18 měsíců), jeho méně častým střídáním a především s jeho skupinovým výkonem. V případě Lucemburska a Velké Británie jde ovšem nyní o dobrovolnou dohodu o koordinaci priorit, navíc je stále ještě zajištěno, že po půlročním předsednictví Lucemburska bude následovat předsednictví Británie. Z toho vyplývá, že koordinace cílů založená na dobrovolnosti může v praxi existovat, Ústava by však direktivně nařizovala nějakou formu skupinového předsednictví (jeho konkrétní podoba má být ještě předmětem jednání mezivládní konference), které by nemuselo znamenat rovné podmínky, kdyby se v rámci dělby o předsednictví střetly různě velké státy s různými pohledy na žádoucí politické cíle.

Lucembursko a Velká Británie hodlají jako své priority prosazovat uvedení cílů Lisabonské agendy do praxe a dokončení jednání o nové finanční perspektivě.

V souvislosti s Lisabonskou agendou se hodlají soustředit na prosazení kontroverzního balíku legisla-

tivy, která se dotýká jak oblasti průmyslové politiky, tak politiky životního prostředí. Jedná se o program evaluace a autorizace chemikálií REACH, který se však zřejmě stane pro odpor některých členských států, poukazujících na vůči vnitřnímu trhu deformační vliv norem obsažených v tomto legislativním balíku, ještě předmětem sporů. V případě REACH se ovšem očekává nejen střet na půdě Rady, ale i ostrá debata Komise a zájmových skupin, především z oblasti chemického průmyslu. Zatímco Komise hodlá prosazovat striktní regulaci, v čemž má být zajedno s novou předsednickou zemí, Lucemburskem, lobby chemického sektoru poukazuje na inhibici trhu a ztráty v oblasti, v níž naopak má EU šanci být v souladu s cíli Lisabonské agendy konkurenceschopná. První čtení rozsáhlého balíku legislativy, kterým program REACH je, se v Evropském parlamentu připravuje na druhou polovinu roku 2005.

V oblasti politiky životního prostředí se Lucembursko a Velká Británie hodlají zaměřit na 6. akční program pro životní prostředí, za klíčovou prioritu považují boj proti klimatickým změnám.

Ke klíčovým bodům akčního programu pro životní prostředí, k němuž se Lucembursko a Velká Británie v prioritách přihlásily patří programy LIFE a INSPIRE, zaměřený na infrastrukturu a prevenci environmentálních rizik, otázka klimatických změn a závazků Kjótského protokolu, podpora biodiverzity a urychleného přijetí a implementace legislativních návrhů souvisejících s oblastí lidského zdraví a nakládání s odpady (náleží k nim i kontroverzní směrnice o bateriích a akumulátorech či směrnice o nakládání s odpadem z těžebního průmyslu.

Na prosincovém zasedání Evropské rady byl představen též harmonogram předsednictví na následující roky.

Harmonogram určuje předsednictví EU až do roku 2020. První novou členskou zemí, která bude předsedat EU má být Slovinsko v první polovině roku 2008, druhou pak Česká republika, která bude EU předsedat v první polovině roku 2009. Ústava při-

tom počítá s funkcí předsedy Evropské rady, který by měl být volen až na 30 měsíců a měl by vykonávat funkci jakéhosi oficiálního představitele a zástupce EU, mimo jiné v souvislosti s tím, že Ústava dává EU právní subjektivitu navenek. Jednotlivé státy, kterým byla přidělena předsednictví, jež s sebou vždy nesla též do značné míry určování agendy a priorit pro nadcházející půlrok, byla seskupena do jakýchsi skupinek po 3 (ve skupince s ČR figuruje Francie a Švédsko), přičemž se počítá, že by v rámci této skupinky mělo docházet i k jakési koordinaci a dělbě odpovědnosti za vedení agendy EU. Je přitom poněkud nejasné, jak bude tato trojka v praxi koexistovat s úřadem předsedy Evropské rady či s ministrem zahraničí, stejně jako není za některých okolností zcela představitelné, jak budou v agendě nacházet zájmy některé seskupené státy (např. právě ČR a Francie).

2.2 FINANCE EU

Prosincovým problémům s evropskými financemi dominovala podezření Komise na to, že některé státy nekale pracují se statistikami svých hospodářských údajů, tedy zejména že zamlčují informace o deficitech svých veřejných financí, Komise v tomto smyslu obvinila částečně Itálii a zejména Řecko, které falšovalo záměrně své statistiky (pomocí užití různých způsobů výpočtu vývoje rozpočtového schodku ve vztahu k HDP) tak, aby nevzniklo podezření, že stát porušuje podmínky Paktu růstu a stability.

Pakt růstu a stability, který má působit jako jakýsi hlídací mechanismus plnění konvergenčních kritérií nutných pro stabilitu měny euro, připouští výši veřejného dluhu maximálně 3 % HDP daného členského státu. Italský premiér Berlusconi přitom v prosinci 2004 požadoval reformu tohoto Paktu, podle něj totiž takové kritérium velmi omezuje jakoukoliv autonomii státu v oblasti hospodářské a monetární politiky. Za pozornost přitom stojí, že Evropská ústava v případě států eurozóny předpokládá ještě výraznější řízení jejich hospodářských politik z nadnárodního centra a kontrolu nad nimi, proto je v této souvislosti zajímavé, že Itálie nepatří mezi silné odpůrce Ústavy, přestože má takové námitky vůči praktickým problémům, které by ratifikace Ústavy přinesla. V Itálii zdá se převládá určitý princip národní hrdosti v souvislosti s podpisem ústavní smlouvy v Římě, svou roli sehrává i to, že Itálie náleží mezi populačně silné státy. To jen podtrhuje skutečnost, že praktičtí politikové, kteří se vyslovují ve prospěch Ústavy, si ne vždy uvědomují její skutečné praktické dopady, což je postřeh, jenž se týká i ČR.

V současnosti je stav dodržování podmínek Paktu růstu a stability takový, že i další klíčové evropské ekonomiky (týká se to především Německa) tlačí na to, aby podmínky Paktu nebyly tak striktně vyžadovány, zdá se tedy, že tyto členské státy počítají s tím, že i Ústavní smlouva se svými přísnějšími podmínkami v oblasti hospodářské integrace eurozóny bude změkčována a určitým způsobem obcházena, jaký vliv to však bude mít na budoucnost měny euro, to je otázkou.

V souvislosti s Paktem růstu a stability znepokojuje nové a chudší státy EU především to, že některé členské země již otevřeně hovoří o tom, že pravidla, koncipovaná jako rovná pro všechny státy, které přijaly měnu euro nebo se na její přijetí chystají, by měla být především v oblasti schodku veřejných financí asymetrická. S tímto návrhem přišlo Německo, které se samo potýká v této oblasti s velkými problémy. Podle něj by bohatší země EU, které figurují jako čistí rozpočtoví plátcí měli být osvobozeni od povinnosti dodržovat striktně pravidlo, že jejich deficit veřejných financí nepřekročí 3 % HDP. To odmítali na prosincové diskusi v rámci EcoFin především zástupci v té době předsednického Nizozemí, které prosazuje striktní dodržování pokut za porušení pravidel Paktu. Zkušenosti s otevřeným či skrytým nedodržováním podmínek Paktu pomocí falšování statistik povedou zřejmě i k dílčím legislativním změnám. Tehdejší předsednická země Nizozemí navrhla připravit přísnější a jednotná pravidla pro statistické monitorování údajů o výkonnosti jednotlivých ekonomik a stavu jejich veřejných financí.

ČR a Pakt růstu a stability

Komise v prosinci 2004 vydala zprávu, která upozorňovala též nové členské země ČR, Kypr, Maltu, Polsko a Slovensko, aby usilovaly o nápravu schodku veřejných financí, Komise v této věci zahájila vůči ČR šetření již v červenci 2004. Vzhledem k závažným problémům, s nimiž se potýkají též starší členské státy a členové eurozóny však ČR získala 22. prosince od Komise jen benevolentní konstatování o tom, že snižování jejího rozpočtového schodku se daří. Hospodaření ČR skončilo po roce skutečně se schodkem nižším o 21,5 mld Kč, což vláda prezentovala jako úspěch své reformy veřejných financí. Na příznivější bilanci se však podepsalo spíše vylepšení bilance zahraničního obchodu, což ovšem lze do určité míry považovat za krátkodobý pozitivní odraz vstupu ČR do EU. Proto se jeví jako poměrně nereálná vize vlády o tom, že do roku 2008 by měly stávající podmínky vyústit až ke snížení českého schodku veřejných financí na požadovanou 3 % HDP, jak s tím ovšem prozatím počítá i Komise.

Alarmující v souvislosti s měnou euro jsou přitom další zprávy potvrzující to, že v eurozóně dochází k hospodářské stagnaci, podle zprávy, kterou vydal 2. prosince prezident Evropské centrální banky Trichet, bylo nutno poopravit původní prognózy o hospodářském růstu eurozóny a počítat s růstem menším.

Růst se bude pravděpodobně pohybovat mezi 1,8 % a 1,9 %, původní odhady hovořily až o 2,3 % růstu HDP eurozóny. ECB však nepočítá se snížením úrokových sazeb, protože se obává nárůstu inflace. Úkolem ECB je přitom usilovat o to, aby růst inflace nepřekračoval 2 % (viz konvergenční kritéria a Pakt růstu a stability), její manévrovací prostor v oblasti operování s úrokovými měrami a silou eura na devizových trzích je menší.

Prosincové zasedání EcoFin bylo též ve značné diskusí o nové finanční perspektivě pro roky 2007–2013.

Předseda Komise Barroso se v souvislosti s požadavky některých zemí na rozpočtové škrty a především snahu o snížení stropů nastavených v rámci nové finanční perspektivy vyjádřil tak, že nelze pokračovat v integraci za méně peněz. Nová Komise tedy ve vztahu k finanční perspektivě upevnila svůj úmysl pokračovat za každou cenu v další integraci (kvantitativní ve smyslu rozšiřování členské základny i kvalitativní ve smyslu prohlubování integrace, jak to předvidá i Evropská ústava) a přizpůsobit tomu množství finančních prostředků získávaných na příjmech (převážně z jednotlivých členských států pomocí určeného procenta z jejich HDP). Očekává se, že na finanční perspektivě se odrazí závěry zasedání Evropské rady z konce roku 2004, která se rozhodla otevřít v roce 2005 přístupové rozhovory s Tureckem, podepsat přístupové smlouvy s Rumunskem a Bulharskem a uspořádat přijímací proces v případě Chorvatska. Odrazí se zřejmě tak, že Komise nebude ochotna ke snižování výdajových stropů rozpočtů přistoupit a bude na nich trvat s odkazem na náklady rozšiřování. Komise přitom nemá v úmyslu nové rozšíření o Bulharsko a Rumunsko do finanční perspektivy promítat v podobě konkrétních čísel a jejich navyšování. Půjde proto s největší pravděpodobností o transfery v rámci stávajícím způsobem nastavených stropů a priorit.

Jednání o nové finanční perspektivě má dospět ke svému závěru v červnu 2005, do té doby má být dořešena též klíčová otázka zachování či snížení dosavadního procentuálního stropu pro rozpočty jednotlivých let (a pokud snížení pak jakého).

Komise se prozatím nevzdává nastaveného stropu 1,24 % HDP, i když je ochotna částečně diskutovat o revizi na 1,14 %. 1,1 % je varianta, k níž se nyní přiklání již i řada států tzv. gangu 6 a která by mohla být z dlouhodobého hlediska zřejmě nejpříjemnější i pro ČR, vezmeme-li v úvahu, že vzhledem ke vstupu nových zemí se budeme posouvat do pozice rozpočtového plátce. 1 % je pak původní varianta „gangu 6“, kterou z nových členských zemí podporuje např. Kypr. Do června 2005 by měly být jasné již i přístupové podmínky nových členských zemí, podpis přístupových dohod s Bulharskem a zřejmě i Rumunskem je plánován na duben 2005, v březnu 2005 mají započít rozhovory o přistoupení s Chorvatskem. Pro ČR je z tohoto hlediska důležité, že v té chvíli budou známy konkrétní údaje o tom, jakých finančních výhod mají ze členství v EU požívat tyto nové členské státy a jak se budou podílet na výdajové stránce rozpočtu. ČR je v současnosti čistým příjemcem, avšak příjemcem ležícím tak říkajíc na hranici, dlouhodobé perspektivy počítají s tím, že se bude posouvat do pozice plátce, bude-li nadále kontinuálně růst její HDP (o 2,5 – 3 %) ročně.

ČR a finanční perspektiva

Premiér Gross v prosinci 2004 hovořil o možnosti koordinovaného přístupu k prioritám v rámci nové finanční perspektivy na roky 2007–2013 v rámci zemí Visegrádu, a to především v kontextu hájení jakýchsi „společných priorit“, typu prosazování posílení prostředků určených na infrastrukturu, vzdělání, posílení konkurenceschopnosti a boje proti nezaměstnanosti.

Český premiér přitom do značné míry přehlíží, že ve sporu o otázku, která je v souvislosti s novou finanční perspektivou projednávána jako klíčová, tedy o otázku výše stropů pro výdajovou, ale též příjmovou stránku evropských rozpočtů, se nemusí všechny země Visegrádu nacházet na stejné straně názorové „barikády“. Nemusí se přitom shodovat ani v postojích k samotným prioritám (Polsko očekává prostředky určené na zemědělství a rozvoj venkova, mělo by tedy v tomto smyslu mít zájem na navyšování výdajové a tím pádem i příjmové stránky rozpočtu; na druhé straně ČR vzhledem k růstu HDP, z něhož se vypočítává nejvýznamnější podíl příspěvku do unijního rozpočtu, zajímá, zda se nebude z pozice příjemce posouvat do pozice rozpočtového plátce; SR, jejíž vláda nastoupila liberalizační kurz včetně nízkého zdanění podnikání, tak očekává hospodářský růst zajištěný spíše tržními cestami než prostřednictvím finančních injekcí z EU). Jednání o finanční perspektivě se přitom i v rámci prosincového zasedání EcoFin neslo spí-

še ve znamení přetrvávajících rozporů a nejasností nežli konsensu. Některé státy (např. Itálie) dokonce prosazují, aby EU v rámci debat o nové finanční perspektivě vůbec nehovořila o konkrétních číslech a stopech, ale pouze o prioritách. Tento postoj není zcela nelogický, vezmeme-li v úvahu, že navzdory tomu, že v původním návrhu Komise existuje rozpis částek určených pro jednotlivé priority v jednotlivých rozpočtových letech, ani samotná Komise nepočítá s tím, že budou tyto rozpisy v jednotlivých letech dodrženy. Nepočítají s tím ani jednotlivé státy, přestože Ústava dává finanční perspektivě závaznost, kterou postrádá nyní, kdy je založena pouze na obsahu meziinstitucionální dohody. Zástupci jednotlivých států i evropských institucí zřejmě částečně připisují finanční perspektivě podobný osud jako Paktu stability a růstu, který též prozatím není striktně dodržován a řada silných států EU má zájem na jeho změkčování.

2.3 JUSTICE A VNITRO

2. prosince se uskutečnilo jednání Rady pro otázky justice a vnitra, dominantní téma představovala vedle již zmíněných konkrétních legislativních návrhů problematika mezinárodního terorismu. Tematika sblížení trestních řádů a policejních postupů jednotlivých členských států za účelem boje proti terorismu dominovala i jednání Evropské rady 16. a 17. prosince.

Byla projednávána série zpráv o boji proti terorismu, jeho financování a možnosti adekvátních odpovědí na teroristické akty, anti-teroristický akční plán a evaluace dosavadních možností a schopností jednotlivých členských států využívat vzájemně pro boj s terorismem technické a právní kapacity jiných členských států. Evaluace se týkala pouze 15 starších členských států, nové členské státy do ní mají být zahrnuty až v prosinci 2005. Bylo přitom konstatováno, že jedinou zemí, která dosud neimplementovala do svého právního řádu požadavky kontroverzního evropského zatykače, je Itálie.

V souvislosti s otázkou boje proti terorismu byla na zasedání Rady pro justici a vnitra přijata revize rozhodnutí Rady č. 48/JHA z roku 2003 o vzájemném sdílení dat týkajících se vyšetřování teroristických činů mezi členskými státy.

Nová verze vyžaduje, aby údaje týkající se vyšetřování teroristických činů byly sdíleny nejen mezi členskými státy, ale aby je členské státy měly povinnost sdílet též s nadnárodními tělesy, určenými pro spolupráci justičních a policejních orgánů na

evropské úrovni, Europolem a Eurojustem. Další inovaci představuje to, že by nemělo jít jen o případy osob figurujících na seznamech hledaných teroristů, ale tato povinnost členských států by se měla týkat všech teroristických a souvisejících trestných činů, jak byly definovány v rámcovém rozhodnutí Rady 475/JHA z roku 2002. Komise dává svoji podporu do souvislosti s březnovými atentáty v Madridu. Výsledkem jednání Rady je pak povolení toho, aby daný členský stát mohl odmítnout sdělit údaje Eurojustu v případě, že by se to dostávalo do rozporu s požadavky jeho vnitřní a národní bezpečnosti, anebo s požadavky na zajištění bezpečnosti jedince, v tomto případě tedy byla respektována možnost rozporu rozhodnutí s individuálními právy, jejich ochrana vůči požadavkům evropské autority (Eurojust) tedy zůstává na členských státech.

V oblasti transferu a sdílení dat pak byl dalším důležitým legislativním počinem Rady návrh společného postoje k vzájemnému předávání policejních dat o ztracených či ukradených pasech do společné databáze Interpolu.

Jde vlastně o jakousi přípravu na fungování Schengenského informačního systému II, pomocí něhož by měla být tato data mezi policejními útvary jednotlivých členských států sdílena a vyměňována, systém však prozatím nemá pro tuto činnost vybudované aktivity.

Na základě jednomyslného souhlasu Rady pro oblast justice a vnitra se od 1. ledna 2005 posouvá tvorba legislativy týkající se ilegální imigrace, vnitřních a vnějších pohraničních kontrol, společného postupu při vyrovnávání se s uprchlickými vlnami a pohybu neevropských státních příslušníků z režimu jednomyslnosti do režimu hlasování QMV.

Souhlas, který ještě v prosinci udělila Rada ministrů přitom představoval v podstatě pouze formalitu. Evropská rada se dohodla na „komunitarizaci“ těchto oblastí již na jednání v listopadu 2004. Část agendy, s jejímž přesunem do režimu QMV počítala na základě jednomyslného rozhodnutí Evropské rady a Rady již Amsterdamská smlouva a následně Nice tak přechází de facto do nadnárodní kompetence. V oblasti jednomyslnosti zůstává oblast legální migrace (přistěhovalectví, ekonomická migrace), na tom, aby se o jejích podmínkách rozhodovalo QMV na nadnárodní úrovni se zástupci členských vlád neshodly. Ústavní smlouva však počítá s přesunem těchto otázek do režimu QMV automaticky.

2.4 SOCIÁLNÍ POLITIKA A LISABONSKÁ AGENDA

K nejvýznamnějším oblastem, v nichž těsně před skončením roku 2004 a na samém počátku roku 2005 vyvíjela EU velkou legislativní i iniciativní aktivitu náležela kontroverzní oblast sociální politiky.

Vývoj sekundární legislativy v poslední době jak pokud jde o sociální, tak i pokud jde o zdravotní politiku přitom stále více směřuje k rozšiřování dílčích oblastí, v nichž chce EU určovat harmonizační a jednotná pravidla na celoevropské úrovni. Citlivá oblast sociální politiky náležela po dlouhá léta vývoje evropské integrace a dle dosud platného smluvního práva (Smlouva o ES, revidovaná Nice) dosud převážně náleží, primárně do kompetenční sféry členských států. Příčinu toho, že vývoj sekundární legislativy stále více směřuje k harmonizaci a vytváření sjednocených celoevropských pravidel, přitom nelze spatřovat jen v síle ústavního návrhu. Komise sice vůči němu často přistupuje jako k již platnému dokumentu (ústavní návrh explicitně posiluje pravomoci EU v oblasti veřejného zdraví a počítá též s jejich rozšiřováním v sociální politice). Stoupající důležitost legislativní činnosti v oblasti sekundární normotvorby spočívá i v další kontroverzní aktivitě, která žije vlastním životem. Řada nových legislativních návrhů je prezentována jako nutnost k naplnění Lisabonské agendy, a to navzdory odkrývaným pesimistickým praktickým vyhlídkám na naplnění ambiciózně a nerealisticky definovaných cílů.

V rámci Lisabonské agendy, která často stojí v pozadí zvýšené regulační a harmonizační legislativní aktivity EU Rada pro otázky zaměstnanosti, zdraví a sociální politiky v prosinci projednávala např. novou Agendu sociální politiky pro nadcházející období, připravenou nizozemským předsednictvím, které v prosinci 2004 po půl roce končilo.

V oblasti Lisabonské agendy si vzal za svůj cíl postupnou přípravu nových priorit sociální politiky také komisař Špidla, který na přelomu roku avizoval především snahu soustředit se na zaměstnávání strašících lidí v EU. Dalším počinem je spolupráce spolu s komisařem pro justici a vnitro Frattinim na tzv. Zelené knize pro ekonomickou migraci (zveřejnění se očekává v lednu 2005), která hovoří o podpoře lepších podmínek pro zaměstnávání a usazování cizích státních příslušníků coby legálních migrantů v rámci EU. Zelená kniha o ekonomické migraci byla přijata 11. ledna 2005 Komisí.

Na zasedání Rady se také ministři sociálních věcí 7. prosince shodli na tom, že v rámci naplňování cílů Lisabonské agendy má být posilován vedle ekonomického a trvale udržitelného růstu právě sociální rozměr agendy.

To lze přeložit jako snahu o zvýšenou legislativní aktivitu a evropskou harmonizaci na tomto poli, které by dle platných smluv mělo stále ještě zůstat spíše v agendě národních států. Perspektiva pro naplnění cílů Lisabonské agendy se přitom stala předmětem určité kritiky již v listopadu 2004 pod vlivem vydání Kokovy zprávy. Na jaře 2005 se očekává prezentace nové oficiální zprávy o naplňování cílů Lisabonské agendy a budoucích perspektivách, která však bude zřejmě vycházet z premis nastíněných již Kokovou zprávou. Ta velmi opatrně naznačovala, že skloubení tří cílů: posilování evropské konkurenceschopnosti, sociální koheze a trvale udržitelného rozvoje (při současném svazování ekonomického života EU stále větším množstvím regulačních a z tržního hlediska často inhibujících harmonizačních pravidel, což však již Kokova zpráva nepřiznává) je nerealistické. Očekává se proto, že by mělo zřejmě dojít k na jaře 2005 k přehodnocení agendy, je však otázkou, zda k tomu bude existovat politická ochota.